

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Poznaniu

LPO.410.006.02.2023

Pani
Magdalena Kędzia - Kluj
Dyrektor
Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej
w Nowym Tomyślu
ul. E. Szczanieckiej 1
64-300 Nowy Tomyśl

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/23/076/LPO – Pomoc psychologiczna i psychoterapeutyczna dla dzieci i młodzieży

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Nowym Tomyślu, ul. E. Szczanieckiej 1, 64-300 Nowy Tomyśl ¹ .
Kierownik jednostki kontrolowanej	Magdalena Kędzia – Kluj, Dyrektor Poradni od 1 września 2018 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	Realizacja przez poradnię pomocy psychologiczno-pedagogicznej dla dzieci i młodzieży.
Okres objęty kontrolą	Lata 2020-2023 ² ,
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ³ .
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Poznaniu
Kontroler	Agnieszka Hofman - specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LPO/41/2023 z dnia 10 marca 2023 r.

(akta kontroli str. 1)

II. Ocena ogólna⁴ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Poradnia wywiązywała się z zadań polegających na diagnozowaniu dzieci i młodzieży w kierunku wydania opinii i orzeczeń oraz realizowała zajęcia terapeutyczne.

Z uwagi na istniejące w budynku Poradni bariery architektoniczne i brak odpowiednich urządzeń do ich pokonywania, dostępność do świadczonej pomocy w przypadku dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością ruchową nie była zapewniona. Liczba gabinetów diagnostycznych była niewystarczająca w stosunku do liczby specjalistów i zakresu realizowanych zadań. Lokalizacja Poradni w budynku szkoły nie gwarantowała anonimowości korzystających z jej usług dzieci i młodzieży. Na ograniczenie dostępności pomocy psychologiczno-pedagogicznej dla uczących się dzieci z powiatu nowotomyskiego oraz ich pracujących rodziców mogły mieć także wpływ nieprecyzyjne informacje o godzinach funkcjonowania Poradni⁵.

Poradnia była odpowiedzialna za udzielanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej uczniom, ich rodzicom i nauczycielom 81 jednostek oświatowych funkcjonujących na obszarze powiatu nowotomyskiego, w których uczyło się w okresie objętym kontrolą średnio w roku 14,9 tys. uczniów. Poradnia była także zobowiązana udzielać pomocy dzieciom zamieszkałym na terenie powiatu, a nieuczęszczającym do

¹ Dalej: Poradnia.

² Do zakończenia czynności kontrolnych, tj. do 14 czerwca 2023 r., z wykorzystaniem dokumentów sprzed tego okresu, istotnych dla kontrolowanej działalności.

³ Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK.

⁴ NIK formułuje ocenę ogólną, jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁵ W trakcie kontroli NIK doprecyzowano te informacje na stronie internetowej i w BIP.

przedszkoli i szkół. Pomoc w Poradni świadczyło⁶ siedmiu psychologów, sześciu pedagogów, dwóch logopedów, jeden psychoterapeuta, terapeuta pedagogiczny. Specjaliści ci posiadali kwalifikacje i realizowali zadania w zakresie doradztwa zawodowego i wczesnego wspomaganie rozwoju dzieci. Liczba zatrudnionych specjalistów była niewystarczająca w stosunku do ilości osób zgłaszających się po pomoc, co skutkowało długim oczekiwaniem na jej udzielenie (a w skrajnych przypadkach skutkowało niemożnością jej udzielenia w danym roku szkolnym).

Działalność Poradni w znacznej mierze skupiała się na diagnozowaniu zgłoszonych dzieci w kierunku wydawania orzeczeń i opinii⁷. Najwięcej orzeczeń dotyczyło potrzeby kształcenia specjalnego, w szczególności uczniów z niepełnosprawnościami i autyzmem, a w przypadku opinii - potrzeby objęcia uczniów pomocą psychologiczno-pedagogiczną w przedszkolu, szkole lub placówce oświatowej oraz specyficznych trudności w uczeniu się. W 34% badanych sprawach całość procedury dotycząca wydanych orzeczeń⁸ przekraczała 30 dni⁹. Natomiast w przypadku opinii, w 89% badanych sprawach¹⁰ całość procedury przekraczała 60 dni¹¹ (wynosiło nawet 269 dni). Odległe terminy wynikały m.in. z przekładania badań przez rodziców, oczekiwania na dokumenty niezbędne do przygotowania diagnozy oraz dużym zapotrzebowaniem na pomoc psychologiczno-pedagogiczną.

W swojej działalności Poradnia nie korzystała z możliwości samodzielnego pozyskania opinii nauczycieli, wychowawców, specjalistów szkolnych na temat problemów dydaktycznych i wychowawczych zgłoszonego dziecka. Takie opinie w każdym przypadku dostarczali rodzice. W zespołach orzekających Poradni, rozpatrujących wnioski o wydanie orzeczenia, nie uczestniczyli pedagodzy ze szkoły, do której dany uczeń uczęszczał, nawet jeśli we wniosku rodzice wyrazili na to zgodę.

Poradnia nie realizowała zadania polegającego na zaplanowaniu i przeprowadzeniu działań mających na celu poprawę jakości pracy przedszkola, szkoły, placówki w zakresie wynikającym z kierunków realizacji przez kuratorów oświaty polityki oświatowej państwa, ustalanych przez Ministerstwo Edukacji i Nauki, wymagań stawianych wobec przedszkoli, szkół i placówek, których wypełnianie jest badane przez organy sprawujące nadzór pedagogiczny w procesie ewaluacji zewnętrznej oraz realizacji podstaw programowych. W roku 2022/2023 nie prowadzono mediacji, działalności informacyjno- szkoleniowej i grup wsparcia.

Środki finansowe wystarczały na działalność statutową. Nie były jednak wystarczające na doskonalenie zawodowe nauczycieli.

⁶ Według stanu na 27 maja 2023 r.

⁷ W okresie objętym kontrolą wydano łącznie 1215 opinii i 461 orzeczeń.

⁸ Od zgłoszenia potrzeby udzielenia pomocy do wydania orzeczenia.

⁹ W 10 przypadkach (66%) do 30 dni, w jednym przypadku 50 dni, w pozostałych czterech przypadkach ponad 70 dni.

¹⁰ Od zgłoszenia do wydania opinii.

¹¹ W trzech przypadkach (4,4%) do 30 dni, w jednym przypadku do 60 dni, w pozostałych 41 przypadkach od 61 do 269 dni (89%).

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Organizacja pomocy psychologiczno-pedagogicznej w Poradni

1.1. Organem prowadzącym Poradnię był zarząd Powiatu Nowotomyskiego¹², a terenem działania - zgodnie ze statutem - powiat nowotomyski (obejmujący gminy: Nowy Tomyśl, Lwówek, Opalenica, Zbąszyń, Kuślin, Miedzichowo). Poradnia nie miała filii. Nadzór pedagogiczny nad Poradnią sprawował Wielkopolski Kurator Oświaty.

(akta kontroli str. 3-20, 21-33)

Poradnia działała w oparciu o akt statuujący działanie Poradni Wychowawczo - Zawodowej w Nowym Tomyślu z 1967 r., zaktualizowany w 2001 r. w zakresie nazwy Poradni, oraz wskazania terenu jej działania.

(akta kontroli str. 757-760, 976)

W okresie objętym kontrolą sposób działania Poradni określono w regulaminie organizacyjnym¹³, zgodnie z którym do jej zadań należało w szczególności diagnozowanie dzieci i młodzieży, udzielanie dzieciom i młodzieży oraz rodzicom pomocy psychologiczno-pedagogicznej, realizowanie zadań profilaktycznych oraz wspierających wychowawczą i edukacyjną funkcję przedszkola, szkoły i placówki, w tym wspieranie nauczycieli w rozwiązywaniu problemów dydaktycznych i wychowawczych, organizowanie i prowadzenie wspomaganie nauczycieli, szkół i placówek w zakresie realizacji zadań dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych (§ 8). Wg regulaminu organizacyjnego Poradnia była placówką nieferyjną i prowadziła działalność w ciągu całego roku (§ 11). Zgodnie z regulaminem pracy Poradnia była czynna przez pięć dni w tygodniu w godzinach od 7.00 do 19.00 (§ 18 tego regulaminu)¹⁴.

(akta kontroli str. 36-45, 46-65, 731-732)

Na stronie internetowej Poradni (w zakładce *Godziny dostępności*) dla rodziców i uczniów korzystających z pomocy Poradni zamieszczono informację, o możliwości spotkania ze specjalistą, który przeprowadził diagnozę dziecka/ucznia lub do którego uczeń/dziecko uczęszcza na zajęcia, podano imiona i nazwiska specjalistów oraz dni tygodnia i godziny, w których byli dostępni; nie podano natomiast czasu dostępności Poradni. W BIP Poradni zamieszczono ogólną informację, że Poradnia jest czynna od poniedziałku do piątku od 8.00 do 18.00, a sekretariat od 7.00 do 15.00. Powyższe opisano w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”.

(akta kontroli str. 36-45, 46-65, 66-68)

1.2. W Poradni nie utworzono stanowisk wicedyrektora, ani kierowników. Zgodnie z treścią uchwały zarządu Powiatu Nowotomyskiego z 20 lipca 2004 r. wyznaczono pracownika Poradni do pełnienia zastępstwa w przypadku nieobecności dyrektora Poradni, kolejną uchwałą z 20 lipca 2021 r. do pełnienia zastępstwa dyrektora Poradni w czasie jego nieobecności wyznaczono inną osobę. W latach 2020-2023 Poradnia posiadała cztery etaty administracyjno-obługowe: dwa etaty specjalistów ds. administracji, 0,75 etatu robotnika gospodarczego i 0,1 etatu specjalisty ds. bezpieczeństwa i higieny pracy. Dyrektor Poradni wyjaśniała, że *aktualna liczba etatów administracyjno-obługowych zapewniała bieżącą obsługę zadań poradni*.

(akta kontroli str. 69-70, 71, 731-732)

¹² Art. 4 pkt 16 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (Dz.U. z 2021 r., poz. 1082 ze zm., dalej: Prawo oświatowe) stanowi, że organem prowadzącym dla tego typu poradni jest jednostka samorządu terytorialnego.

¹³ Stanowiący załącznik nr 1 do zarządzenia nr 159.2016 z dnia 27 października 2016 r. w sprawie wprowadzenia Regulaminu Organizacyjnego PPP w Nowym Tomyślu.

¹⁴ Regulamin Pracy wprowadzony zarządzeniem nr 53.2019 z dnia 29 maja 2019 r. Dyrektora Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w sprawie wprowadzenia Regulaminu Pracy.

1.3. W powiecie nowotomyskim funkcjonowało 81 jednostek oświatowych, w których działało: 29 przedszkoli¹⁵, 33 szkoły podstawowe¹⁶, trzy licea, pięć techników, pięć szkół branżowych¹⁷, jeden specjalny ośrodek szkolno-wychowawczy¹⁸, jeden ośrodek rehabilitacyjno-edukacyjno-wychowawczy¹⁹, trzy licea ogólnokształcące dla dorosłych i jedna szkoła policealna²⁰.

W latach 2020-2022 liczba dzieci uczęszczających do przedszkoli, wg stanu na 30 września wynosiła odpowiednio: w 2020 r. 3.169, w 2021 r. 3.334, w 2022 r. 3.423 i w I kwartale 2023 r. 3.537. W szkołach podstawowych pobierało naukę, odpowiednio: w 2020 r. 7.533, w 2021 r. 7.607, w 2022 r. 7.622 i w I kwartale 2023 r. 7.586 uczniów, a w szkołach ponadpodstawowych odpowiednio: w 2020 r. 2.540, w 2021 r. 4.324, w 2022 r. 4.916 i w I kwartale 2023 r. 4.821 uczniów. W ośrodku szkolno-wychowawczym i ośrodku rehabilitacyjno-edukacyjno-wychowawczym naukę pobierało odpowiednio: w 2020 r. 79, w 2021 i 2022 r. po 82, a w I kwartale 2023 r. 135 uczniów. W zakresie działania Poradni w okresie objętym kontrolą było odpowiednio 13.321, 15.347, 16.043 i 16.079 dzieci i młodzieży.

(akta kontroli str. 72-75)

Zarząd Powiatu Nowotomyskiego zawarł porozumienie z zarządem Powiatu Międzyrzeckiego na wykonanie przez Poradnię badań psychologiczno-pedagogicznych²¹, zgodnie z którym w 2022 r. przeprowadzono diagnozę logopedyczną (dwie godziny), a w 2023 r. terapię logopedyczną (osiem godzin²²). Przyczyną objęcia dziecka pomocą była mniejsza odległość od miejsca zamieszkania dziecka do Poradni, niż do Międzyrzecza gdzie znajdowała się poradnia właściwa do udzielenia pomocy.

Na podstawie porozumienia zarządu Powiatu Nowotomyskiego z zarządem Powiatu Szamotulskiego na wykonanie badań psychologiczno-pedagogicznych i innych świadczeń specjalistycznych wobec dzieci z terenu powiatu szamotulskiego²³, przeprowadzono w 2023 r. badanie psychologiczne uczennicy²⁴ oraz wyznaczono termin na kolejne jej badanie w Poradni.

(akta kontroli str. 76-80, 81-83, 745-748, 761-763)

1.4. W czerwcu 2021 r. Poradnia przeprowadziła badanie ankietowe wśród uczniów i nauczycieli szkół, w celu diagnozy potrzeb wsparcia związanego z okresem epidemii Covid-19 i edukacji zdalnej²⁵. Wyniki ankiety wpłynęły na doprecyzowanie i weryfikację opracowanych przez pracowników Poradni zajęć reintegracyjnych dla dzieci i młodzieży, warsztatów dla rodziców i działań wspierających nauczycieli i szkolnych specjalistów. Dyrektor wyjaśniła, że ofertę tych zajęć omawiano telefonicznie z dyrektorami szkół oraz rozesłano do szkół mailem.

Na potrzeby diagnozy sytuacji środowisk szkolnych we wrześniu każdego roku szkolnego specjaliści Poradni ustalali z dyrektorami szkół i szkolnymi specjalistami

¹⁵ 26 przedszkoli publicznych i trzy niepubliczne.

¹⁶ 29 szkół publicznych i cztery niepubliczne.

¹⁷ Cztery publiczne i jedna niepubliczna.

¹⁸ Specjalny Ośrodek Szkolno- Wychowawczy w Zbąszyniu.

¹⁹ Ośrodek Rehabilitacyjno-Edukacyjno-Wychowawczy Polskiego Stowarzyszenia w Sielinku.

²⁰ Szkoła Policealna w Zespole Szkół w Opalenicy.

²¹ Porozumienie z 19 października 2022 r. obowiązujące do 31 sierpnia 2023 r.

²² Do 14 marca 2023 r.

²³ Porozumienie z 29 marca 2023 r.

²⁴ Do 7 czerwca 2023 r.

²⁵ Odpowiedzi na pytania ankietowe udzieliło 126 uczniów i 35 nauczycieli.

zakres współpracy: w 2020 r. odnotowano takie uzgodnienia z czterema placówkami²⁶, w 2021 r. - z siedmioma²⁷, w 2022 r. - z pięcioma²⁸.

(akta kontroli str. 84, 85-167)

Dyrektor Poradni wyjaśniała, że *pracownicy na bieżąco diagnozują sytuację środowisk szkolnych w zakresie problemów, potrzeb szkoleniowych, konsultacyjnych itp. w szczególności poprzez:*

- *bieżące konsultacje z nauczycielami, dyrektorami, szkolnymi specjalistami (potwierdzenie działania: arkusze konsultacji, e-maile),*
- *zbieranie informacji przez pracowników poradni w trakcie realizacji zadań na terenie szkoły w formie obserwacji uczniów, warsztatów, pogadań, konsultacji, udziału w posiedzeniach rad pedagogicznych,*
- *spotkanie dyrektora poradni z dyrektorami szkół i przedszkoli i przedstawicielami organów prowadzących,*
- *spotkania pracowników poradni z szkolnymi specjalistami w zakresie sieci współpracy mające na celu między innymi omawianie istniejących problemów, trudności dydaktyczno-wychowawczych uczniów oraz prowadzenie szkoleń w zakresie zgłaszanych trudności,*
- *zgłaszane konkretne zapotrzebowanie szkół i przedszkoli na określoną formę pomocy, np. udział w radach szkoleniowych, warsztatach, pogadankach dla rodziców,*
- *konsultacje z dyrektorami szkół i przedszkoli przy okazji pobytu w placówkach (np. na obserwacjach uczniów, warsztatach, radach pedagogicznych czy pogadankach). Poradnia jest elastyczna w zakresie proponowanych form pomocy - w każdej sytuacji dostosowuje się do potrzeb szkoły, przedszkola czy placówki (w ramach realizowanych zadań). Problemy placówek mają charakter dynamiczny, uzależnione są przede wszystkim od czynników środowiskowych, ale i prawnych. Dlatego ważna jest bieżąca współpraca ze szkołami i przedszkolami, żeby Poradnia mogła reagować na ciągle zmieniające się problemy zgłaszane przez placówki.*

Nadto dyrektor Poradni wyjaśniła, że *Poradnia nie pozyskiwała informacji na temat liczby dzieci i uczniów z określonymi problemami z terenu swej działalności.*

(akta kontroli str. 733-736)

1.5. Jedyna koncepcja funkcjonowania i rozwoju Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Nowym Tomyślu na lata 2018-2023, opracowana została przez obecną Dyrektora na potrzeby postępowania konkursowego na stanowisko dyrektora. Przyjęte w tym dokumencie cele i kierunki działania²⁹ nie odnosiły się do zdiagnozowanych konkretnych potrzeb szkół, a zadań nie określono w sposób mierzalny i weryfikowalny; nie określono harmonogramu realizacji zadań, ani bieżącej

²⁶ Z jednym przedszkolem, z jedną szkołą podstawową i Zespołem Szkół w Bolewicach (w zakresie pomocy: w diagnozowaniu trudności uczniów, wspierania rodziców i uczniów podczas nauki zdalnej, wsparcia w organizowaniu pomocy podczas nauki zdalnej, pomocy w opracowaniu IPET dla dzieci z orzeczeniami).

²⁷ Z jednym przedszkolem, czterema szkołami podstawowymi i Zespołem Szkół w Bolewicach (w zakresie pomocy: w diagnozowaniu problemów wychowawczych i rozwojowych, na temat gotowości szkolnej i trudności wychowawczych, wsparcia w opracowaniu IPET dla dzieci z orzeczeniami, organizowania pomocy psychologiczno pedagogicznej, wsparcia dzieci po powrocie do nauki stacjonarnej, wsparcia uczniów w zakresie rozwiązywania konfliktów i motywowaniu do nauki, dla rodziców dzieci z klas IV-VIII o trudnościach emocjonalnych, diagnozowaniu trudnych relacji w klasie, w zakresie rozumienia zaleceń zawartych w opiniach i orzeczeniach).

²⁸ Z jednym przedszkolem, trzema szkołami podstawowymi i Zespołem Szkół w Bolewicach (w zakresie diagnozowania problemów wychowawczych i edukacyjnych, uzależnień od internetu, wsparcia w opracowywaniu IPET dzieci z orzeczeniami, potrzeb rodziców w zakresie gotowości szkolnej dzieci, warsztatów dla uczniów na temat tolerancji, integracji grupy, rozwiązywania konfliktów, wsparcia w diagnozie uczniów z podejrzeniem zaburzeń ze spektrum autyzmu, pomocy w diagnozowaniu uczniów z Ukrainy).

²⁹ M.in. udzielanie nauczycielom, wychowawcom lub specjalistom pomocy w rozpoznawaniu indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych dzieci i młodzieży w tym w rozpoznawaniu ryzyka wystąpienia specyficznych trudności w uczeniu się (...), współpraca z przedszkolami, szkołami i placówkami w udzielaniu i organizowaniu oraz opracowywaniu indywidualnych programów edukacyjno-terapeutycznych, programów zajęć rewalidacyjno-wychowawczych., prowadzenie terapii dzieci i młodzieży i ich rodzin, udzielanie wsparcia merytorycznego nauczycielom, wychowawcom grup wychowawczych i specjalistom, prowadzeniu edukacji dot. zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży.

i końcowej oceny ich realizacji. W koncepcji wymieniono podmioty, z którymi Poradnia współpracowała („przedszkola, szkoły z powiatu nowotomyskiego i instytucje działające dla dobra dziecka i rodziny”)³⁰.

(akta kontroli str. 152- 167)

W kwestii ewentualnego przekazywania przez Ministerstwa Edukacji i Nauki w celu wyrażenia stanowiska, opinii, zgłoszenia uwag projektów zmian w zakresie legislacji w obszarze dotyczącym działalności Poradni lub jej pracowników (specjalistów) Dyrektor wyjaśniała, że w roku 2022 do Poradni wpłynął e-mail od Dyrektora Departamentu Wychowania i Edukacji Włączającej Ministerstwa Edukacji i Nauki z zaproszeniem do wzięcia udziału w konsultacjach „Standardów oceny funkcjonowania psychospołecznego dzieci i uczniów oraz planowania wsparcia edukacyjno-specjalistycznego w przypadku występowania wybranych trudności rozwojowych lub trudności w uczeniu się”.

(akta kontroli str. 745-747)

1.6. Rejestracji osób wnioskujących o pomoc Poradni od stycznia 2020 r. do 31 grudnia 2022 r. dokonywano w zeszycie prowadzonym w formie papierowej, odrębnie na każdy rok szkolny. Odnotowywano w nim: datę zgłoszenia, imię, nazwisko i datę urodzenia dziecka, imię i nazwisko osoby zgłaszającej, formę pomocy, dane specjalisty któremu zgłoszenie przekazano do realizacji. W innym zeszycie rejestrowano alfabetycznie na każdy rok: imię, nazwisko, datę urodzenia i numer PESEL dziecka, numer zgłoszenia, adres zamieszkania i numer telefonu rodzica/osoby zgłaszającej potrzebę pomocy Poradni. Od 1 stycznia 2023 r. pracownicy sekretariatu Poradni zgłoszenia rejestrowali z wykorzystaniem systemu Mikro EZD³¹, odnotowując m.in.: numer wniosku, dane osoby zgłaszającej się po pomoc Poradni, imię i nazwisko dziecka, zgłaszany problem, dane specjalisty, któremu zgłoszenie przekazano, datę wpływu (również datę nadania oraz datę pisma jeśli złożono pisemnie), źródło zgłoszenia. Zgodnie z zapisem w regulaminie organizacyjnym Poradni (§ 10 ust. 11), jej pracę wspierało oprogramowanie o nazwie Baza 3P, przy pomocy którego od stycznia 2023 r. Poradnia prowadziła alfabetyczny wykaz dzieci i młodzieży korzystających z pomocy. System Baza 3P pozwalał wygenerować wykaz alfabetyczny wszystkich dzieci objętych opieką Poradni oraz ich wykaz w danym roku szkolnym.

Po przeprowadzonej diagnozie, po pomocy bezpośredniej indywidualnej oraz grupowej, oraz pomocy rodzicom, nauczycielom, wychowawcom pracownicy sekretariatu dokonywali rejestracji w/w form pomocy Bazie 3P. Po posiedzeniu zespołu do spraw orzeczeń rejestrowane były one w SIO; zawierały: numer, typ orzeczenia, datę i przyczynę wydania, grupę wiekową dziecka.

(akta kontroli str. 36-46, 168-185, 186-189)

1.7. W lutym 2020 r. pracownicy Kuratorium Oświaty w Poznaniu przeprowadzili w Poradni kontrolę zgodności z przepisami prawa wydawania orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego w zakresie dotyczącym organizacji zajęć w grupie do pięciu uczniów lub w formie indywidualnej oraz opinii w sprawie objęcia ucznia pomocą psychologiczno-pedagogiczną w formie zindywidualizowanej ścieżki kształcenia. Sformułowano zalecenia dotyczące:

– przeprowadzania analizy funkcjonowania dziecka uwzględniającej efekty udzielanej dotychczas pomocy przed wydaniem opinii w sprawie potrzeby objęcia

³⁰ a także: Starostwo Powiatowe w Nowym Tomyślu Kuratorium Oświaty w Poznaniu, Miejska i Powiatowa Biblioteka Publiczna, Powiatowa Komenda Policji, Prokuratura Rejonowa, Sąd Rejonowy, Powiatowy Urząd Pracy, Polskie Towarzystwo Dysleksji, Poradnia Psychologiczno -Pedagogiczna w Szamotułach, Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna dla Dzieci i Młodzieży ze Szczególnymi Potrzebami Edukacyjnymi w Poznaniu, Uniwersytet im. A. Mickiewicza w Poznaniu i Wyższa Szkoła Prawa i Administracji w Poznaniu, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Ośrodek Opieki Społecznej i Pracownia Testów Psychologicznych w Gdańsku.

³¹ System ewidencyjno-statystyczny do obsługi Poradni.

dziecka pomocą psychologiczno-pedagogiczną w formie: zindywidualizowanej ścieżki realizacji obowiązkowego rocznego przygotowania przedszkolnego i zindywidualizowanej ścieżki kształcenia;

– wydawania opinii w sprawie potrzeby objęcia ucznia pomocą psychologiczno-pedagogiczną w formie zindywidualizowanej ścieżki kształcenia oraz orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego w terminie nie dłuższym niż 30 dni.

Na skutek zaleceń po kontroli Kuratorium Oświaty, Dyrektor Poradni wprowadziła procedury wydawania opinii w sprawie zindywidualizowanej ścieżki kształcenia oraz opinii w sprawie zindywidualizowanej ścieżki realizacji obowiązkowego rocznego przygotowania przedszkolnego (zarządzenie nr 24.2020 z 3 marca 2020 r.). Dyrektor wyjaśniła, że *omówiono również z pracownikami treść rozporządzenia (...) w sprawie orzeczeń i opinii wydawanych przez zespoły orzekające, działające w publicznych poradniach psychologiczno pedagogicznych.*

(akta kontroli str. 190-199, 200-212, 749-753)

W styczniu 2023 r. w Poradni miał miejsce audyt, którego celem była ocena funkcjonowania systemu kontroli zarządczej w procesie wydawania opinii i orzeczeń przez zespoły orzekające działające w Poradni, pod kątem zgodności działania z przepisami i procedurami w 2022 r. Zgodnie z projektem sprawozdania z audytu³² system działał prawidłowo z zastrzeżeniami. Zalecenia dotyczyły m.in. konieczności: zapewnienia aby czynności przypisane przewodniczącemu zespołu orzekającego podejmowała osoba pełniąca tę funkcję oraz dostosowania zakresu danych w rejestrze wydanych opinii i orzeczeń do obowiązujących przepisów.

W okresie objętym kontrolą nie odnotowano żadnej skargi na działalność Poradni.

(akta kontroli str. 200-223, 224)

2. Stan zatrudnienia i kwalifikacje specjalistów udzielających pomocy psychologiczno-pedagogicznej

2.1. W latach szkolnych 2020/2021, 2021/2022 i 2022/2023 (wg stanu na 30 września) w Poradni zatrudnionych było 15 specjalistów, w wymiarze łącznie 17,25 etatów (w 2020 i 2022 r. 16,75 etatów), w tym:

- siedmiu psychologów³³ w wymiarze łącznie 7,95 etatu w 2020 r. oraz 7,73 etatów w 2021 r. i na 7,2 etatów w 2022 r.,
- pięciu pedagogów w wymiarze 5,4 łącznie etatu (w 2022 r. 5,15 etatów)³⁴,
- dwóch logopedów w wymiarze łącznie 2 etatów, w tym jeden neurologopeda (w 2022 r. 1,85 etatu),
- trzech doradców zawodowych w wymiarze łącznie 0,4 etatu (w ramach etatu pedagogicznego dwóch pedagogów i jeden psycholog w ramach pensum miało przydzielone godziny doradcy zawodowego),
- jeden terapeuta integracji sensorycznej w wymiarze 0,5 etatu (w latach 2020-2021),
- trzech specjalistów w zakresie wczesnego wspomaganie rozwoju dzieci w wymiarze łącznie 0,5 etatu (wczesne wspomaganie rozwoju dziecka³⁵ było prowadzone przez psychologa, pedagoga oraz logopedę w ramach godzin ponadwymiarowych),
- jeden socjoterapeuta w wymiarze 0,5 etatu (w roku szkolnym 2021/2022),
- jeden terapeuta pedagogiczny w wymiarze 1 etatu (w 2022 r.).

W 2023 r. (według stanu na 27 maja) w Poradni zatrudnionych było 17 specjalistów, łącznie w wymiarze 16,74 etatów, w tym:

- siedmiu psychologów w wymiarze łącznie 5,8 etatów,

³² Do dnia zakończenia kontroli Poradnia nie otrzymała oryginału sprawozdania.

³³ Z czego jeden realizował również zadania psychoterapeuty.

³⁴ Dyrektor Poradni w całym okresie objętym kontrolą realizowała obowiązki pedagoga w wymiarze 10 godzin.

³⁵ Dalej WWRD.

- sześciu pedagogów w wymiarze łącznie 5,67 etatów,
- dwóch logopedów w wymiarze łącznie 1,85 etatu,
- trzech doradców zawodowych w wymiarze łącznie 0,35 etatu,
- jeden terapeuta pedagogiczny w wymiarze 1 etatu,
- trzech specjalistów w zakresie WWRD w wymiarze łącznie 0,5 etatu,
- jeden psychoterapeuta w wymiarze 0,46 etatu,
- jeden nauczyciel psycholog z Ukrainy w wymiarze 0,46 etatu.

Łączna tygodniowa liczba godzin pracy zatrudnionych w Poradni specjalistów, w ramach tygodniowego pensum 20 godz., w latach 2020-2021 wynosiła 345 godz., w 2022 r. 335 godz., w 2023 r. 334,8 godz.

Średni staż pracy 17 specjalistów wynosił 21,7 lat. W latach 2020-2022 staż pracy zatrudnionych ośmiu psychologów³⁶ wynosił w dwóch przypadkach od jednego roku do trzech lat, w sześciu przypadkach od 21 do 37 lat. Staż pracy wszystkich sześciu zatrudnionych pedagogów³⁷ wynosił od 22 do 31 lat, a staż pracy dwóch logopedów³⁸ wynosił 14 i 31 lat, jeden terapeuta pedagogiczny miał cztery lata stażu.

(akta kontroli str. 226-238)

2.2. Spośród łącznie 20 specjalistów zatrudnionych w Poradni w okresie objętym kontrolą dwóch psychologów zmniejszyło wymiar zatrudnienia do 0,5 etatu. Jeden z psychologów korzystał z urlopu zdrowotnego w okresie od 10 maja 2021 r. do 10 listopada 2021 r., a jeden pedagog w okresie od 1 września 2019 r. do 30 kwietnia 2020 r. oraz od 22 marca 2022 r. do 31 sierpnia 2022 r. korzystała z urlopu wychowawczego oraz w okresie od 22 października 2020 r. do 20 października 2021 r. z urlopu macierzyńskiego.

Trzech specjalistów odeszło z pracy w okresie objętym kontrolą: neurologopeda od 31 stycznia 2022 r.³⁹, terapeuta integracji sensorycznej od 31 marca 2022 r., socjoterapeuta od 31 sierpnia 2022 r. Według arkusza organizacyjnego w Poradni brakowało⁴⁰ pedagoga w wymiarze 2,69 godziny, psychologa w wymiarze 19,81 godzin, logopedy w wymiarze 20 godzin⁴¹ i terapeuty integracji sensorycznej w wymiarze 0,77 godziny.

Na stronie internetowej Poradni w okresie objętym kontrolą zamieszczono pięć ogłoszeń o naborze na stanowiska: nauczyciela logopedy (dwa ogłoszenia w 2021 r.) psychologa (dwa ogłoszenia w 2022 r.) oraz pedagoga (w 2023 r.)

W kwestii pozyskania specjalistów i kadry w związku z koniecznością zaspokojenia potrzeb Poradni Dyrektor wyjaśniła: *zamieszczałam oferty pracy na stronie internetowej Poradni i w BIP Poradni, na profilu Poradni i na profilu „Poradniacy” na Facebooku. Prowadziłam rozmowy z osobami, które w Poradni odbywały praktyki studenckie i ze specjalistami pracującymi w szkołach, rozpatrywałam też oferty złożone przez osoby zainteresowane pracą w Poradni.* Dyrektor dodała, że w ciągu ostatnich trzech lat otrzymała zgodę na dodatkowy etat dla logopedy i pedagoga, natomiast ogromnym problemem jest brak specjalistów zainteresowanych pracą w Poradni. *Spośród poszukiwanych specjalistów udało się zatrudnić pedagoga.* Organ prowadzący zapewnił środki na zatrudnienia specjalistów.

(akta kontroli str. 231, 495- 502)

W sprawie zaspokojenia przez zatrudnionych specjalistów zapotrzebowania na pomoc o jaką zwracali się do Poradni uczniowie, rodzice i nauczyciele Dyrektor wyjaśniła, że *z jednej strony jest zbyt mało specjalistów aby objąć pomocą*

³⁶ Z których jeden był też specjalistą wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka, a drugi doradcą zawodowym i psychoterapeutą.

³⁷ Z których dwóch był również doradcami zawodowymi, a jeden również specjalistą wczesnego wspomaganie dziecka.

³⁸ Jeden był również specjalistą wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka.

³⁹ Rozpoczęła prywatną praktykę logopedyczną.

⁴⁰ Wg stanu na 14 marca 2023 r.

⁴¹ Spośród specjalistów wymienionych w § 15 ust. 1 rozporządzenia w sprawie zasad działania poradni.

psychologiczno-pedagogiczną wszystkie osoby zgłaszające się do Poradni, a z drugiej strony jest zbyt mało pomieszczeń i gabinetów na to aby mogło pracować więcej specjalistów. Dyrektor dodała, że nieproporcjonalna jest liczba specjalistów zatrudnionych w Poradni do ilości osób zgłaszających się o pomoc. Zdecydowanie specjalistów jest za mało, co skutkuje albo zbyt długim oczekiwaniem na pomoc albo niemożnością jej udzielenia w danym roku szkolnym. W najbliższym czasie priorytetowe jest zatrudnienie psychologa, logopedy, terapeuty zaburzeń integracji sensorycznej i terapeuty behawioralnego oraz zmiana lokalizacji Poradni.

(akta kontroli str. 495-497, 737-740)

2.3. Lekarz uczestniczący w posiedzeniach zespołów orzekających (w okresie objętym kontrolą) realizował zadania na podstawie umowy cywilnoprawnej. Jeden psychoterapeuta posiadający kwalifikacje do prowadzenia psychodynamicznej psychoterapii dzieci i młodzieży został zatrudniony w roku szkolnym 2022/2023 w wymiarze 0,46 etatu. Poradnia nie korzystała z pracy wykonywanej przez wolontariuszy⁴².

(akta kontroli str. 229, 503- 506, 749-753)

Specjaliści zatrudnieni w Poradni na stanowiskach psychologów, pedagogów oraz logopedy posiadali kwalifikacje do wykonywania powierzonych im obowiązków - mieli wykształcenie wyższe drugiego stopnia na kierunkach z zakresu psychologii, pedagogiki, i psychologii klinicznej⁴³. Wszyscy zatrudnieni posiadali tytuł nauczyciela: 11 osób nauczyciela dyplomowanego, dwie – nauczyciela mianowanego oraz trzy osoby – nauczyciela kontraktowego.

Specjaliści ukończyli lub byli w trakcie realizowania studiów podyplomowych na kierunkach m.in:

- surpedagogika – jeden specjalista
- pedagogika specjalna (wczesne wspomaganie rozwoju dziecka) – trzech specjalistów
- pedagogika korekcyjno – kompensacyjna – jeden specjalista
- pedagogika opiekuńczo-wychowawcza – jeden specjalista
- terapia pedagogiczna – dwóch specjalistów
- oligofrenopedagogika – jeden specjalista
- logopedia – trzech specjalistów
- neurologopedia – jeden specjalista
- rehabilitacja i edukacja dzieci z niepełnosprawnością intelektualną – jeden specjalista
- doradztwo zawodowe – trzech specjalistów.

Zatrudnieni w Poradni specjaliści w okresie objętym kontrolą ukończyli również kursy podnoszące kompetencje w zakresie m.in.:

- diagnozy i terapii integracji sensorycznej – dwóch specjalistów
- diagnozy i terapii dzieci z autyzmem – czterech specjalistów
- EEGBiofeedback w neuropsychoterapii – dwóch specjalistów
- tyflopedagogiki – dwóch specjalistów
- terapii pedagogicznej – dwóch specjalistów.

W okresie objętym kontrolą dwóch psychologów i jeden terapeuta pedagogiczny uczestniczyli w studiach podyplomowych⁴⁴. W szkoleniach, warsztatach, seminariach, webinarach w roku szkolnym 2020/2021 udział wzięło 15 specjalistów w 74 formach podnoszenia kwalifikacji, w roku szkolnym 2021/2022 - 15 specjalistów w 50 formach podnoszenia kwalifikacji, w roku szkolnym 2022/2023 - 13 specjalistów w 39 formach podnoszenia kwalifikacji.

⁴² Na podstawie § 17 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 1 lutego 2013 r. w sprawie szczegółowych zasad działania publicznych poradni psychologiczno-pedagogicznych, w tym publicznych poradni specjalistycznych, dalej rozporządzenie w sprawie poradni.

⁴³ poza jedną psycholog z Ukrainy, zatrudnioną 13 czerwca 2022 r., która miała tytuł licencjata w zakresie psychologii.

⁴⁴ W zakresie: 1. Kompleksowy system wsparcia dziecka ze spektrum autyzmu, 2. Logopedia, 3. Seksuologia kliniczna, edukacja i terapia.

W finansowanych przez powiat nowotomyski w ramach podnoszenia kwalifikacji zawodowych w roku szkolnym 2019/2020 w siedmiu szkoleniach⁴⁵ udział wzięło 10 specjalistów, w 2020/2021 w ośmiu szkoleniach⁴⁶ - 15 specjalistów, w roku szkolnym 2021/2022 w 10 szkoleniach⁴⁷ - 21 specjalistów, a w roku 2022/2023 w dwóch szkoleniach⁴⁸ - trzech specjalistów. Dwóch pracowników spośród czterech, którzy odeszli z pracy w Poradni w okresie objętym kontrolą brało udział w doskonaleniu zawodowym w tym czasie⁴⁹.

(akta kontroli str. 567- 569)

W planie szkoleń na 2020 r. zawarto wykaz tematów szkoleń dla specjalistów, którzy mieli brać w nich udział oraz szkoleń dla rad pedagogicznych. W pozostałych planach szkoleń wskazane były tematy/zakres merytoryczny szkoleń wraz z liczbą osób, które miały wziąć w nich udział. Specjaliści Poradni przekazywali Dyrektorowi przed rozpoczęciem roku szkolnego potrzeby szkoleniowe, wskazując preferowane szkolenia i inne formy podnoszenia kwalifikacji, co stanowiło podstawę opracowania planu doskonalenia i planów szkoleń. Dyrektor Poradni wyjaśniła, że *plan doskonalenia zawodowego opracowywany był na podstawie: wniosków z nadzoru pedagogicznego, zgłaszanych przez rodziców i nauczycieli potrzeb, indywidualnych wniosków specjalistów, dostępnej oferty szkoleń.*

(akta kontroli str. 239-273, 274- 292, 737-740)

3. Zakres i formy pomocy psychologiczno-pedagogicznej udzielanej dzieciom i młodzieży oraz ich rodzicom w kierunku wydawanych opinii i orzeczeń oraz pomocy bezpośredniej.

3.1. Oferta Poradni w roku szkolnym 2020/2021 w zakresie świadczonej pomocy psychologiczno-pedagogicznej obejmowała: pełen zakres badań psychologicznych, pedagogicznych, logopedycznych (bio-feedback), diagnozowanie trudności wychowawczych, diagnozę dysleksji rozwojowej, terapię logopedyczną, terapię psychologiczną (indywidualną i terapię rodzin), pomoc w rozwiązywaniu trudności dydaktyczno-wychowawczych, terapię dysleksji rozwojowej, terapię zaburzeń integracji sensorycznej oraz diagnozę zaburzeń integracji sensorycznej, zajęcia terapeutyczne dla dzieci z nadpobudliwością psychoruchową, trening ortograficzny, trening myślenia twórczego, warsztaty, pogadanki dla nauczycieli i rodziców dotyczące problematyki wychowawczej i rozwojowej, konsultacje indywidualne dla rodziców i nauczycieli, interwencje kryzysowe – pomoc w rozwiązywaniu nagłych problemów, zajęcia profilaktyczno – edukacyjne dla dzieci i młodzieży na terenie szkół i poradni (grupowe, integracyjne, warsztatowe), orientację szkolno-zawodową, pogadanki i konsultacje indywidualne, badania zawodowe określające indywidualne predyspozycje uczniów, zajęcia warsztatowe, szkolenia dla nauczycieli z zakresu orientacji szkolno-zawodowej, pomoc rodzicom dzieci upośledzonych umysłowo (grupa wsparcia, porady, konsultacje), wspieranie przedszkoli w diagnozowaniu i rozwiązywaniu problemów dydaktyczno-wychowawczych, szkoleniowe rady pedagogiczne, konsultacje szkolnego programu profilaktyki, terapię EEG-

⁴⁵ Szkolenia: „Czy to jest autyzm” Diagnoza nozologiczna zaburzeń ze spektrum autyzmu”, skala inteligencji Stanford-Binet-5, terapia kompetencji komunikacyjnych w spektrum autyzmu, ze stosowania Baterii Dyskalkulia 10/12, Baterii 5/5R, Baterii Dyskalkulia 13/16 i szkolenie w zakresie terapii poznawczo- behawioralnej.

⁴⁶ Szkolenia w zakresie: terapii poznawczo-behawioralnej dla dzieci i młodzieży, holistycznej terapii dzieci i młodzieży z zaburzeniami lekowymi, w zakresie trudnych zachowań osób z autyzmem, w zakresie prowadzenia terapii małych dzieci z autyzmem, w zakresie zespołu Aspergera, w zakresie sygnatyizmu międzyzębowego, mowy echolalicznej, diagnozy skróconych wędzidełek jamy ustnej w aspekcie logopedycznym.

⁴⁷ Szkolenia w zakresie: terapii poznawczo-behawioralnej dla dzieci i młodzieży, podstaw stosowania skali inteligencji Wechslera, treningu umiejętności społecznych, komunikacji alternatywnej i wspomagającej, wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka, oceny funkcjonalnej traktu ustno-twarzowego oraz mioterapii, diagnozy i terapii APD, terapii neurotakternej poziom 1, pomocy dziecku z afazją, ADOS-2 (diagnoza kliniczna).

⁴⁸ Do 30 marca 2023 r.

⁴⁹Szkolenie „Podstawy stosowania Skali inteligencji Wechslera dla dzieci WISC-V” i „MNRI Terapia Neurotakterna”, łączna kwota jaką poniosła Poradnia to 1.470 zł.

Biofeedback, wczesne wspomaganie rozwoju dziecka. Dyrektor Poradni wyjaśniła, że w roku szkolnym 2020/2021 z uwagi na trwającą pandemię oferta była na bieżąco modyfikowana i dostosowywana do zmieniających się potrzeb środowiska lokalnego. Poza badaniami, terapią, interwencjami kryzysowymi, poradami i konsultacjami wprowadziliśmy dodatkowe formy pomocy dla rodziców, nauczycieli i uczniów: dla osób przeżywających lęk, kryzys psychiczny i emocjonalny w trudnej sytuacji zagrożenia epidemiologicznego został uruchomiony telefon wsparcia, opublikowane zostały na stronie internetowej Poradni artykuły i poradniki⁵⁰, w tym dla rodziców e-poradnik pt „Jak zadbać o zdrowie psychiczne dzieci i młodzieży w trakcie ferii innych niż zawsze?”. 10 czerwca 2021 r. do wszystkich szkół powiatu nowotomyskiego zostało wysłane, opracowane przez pracowników Poradni, kompendium wiedzy nt: „Co dalej? Wsparcie uczniów po powrocie do nauki stacjonarnej”.

W roku szkolnym 2021/2022 oferta Poradni została poszerzona o konsultacje w języku ukraińskim i angielskim, na stronie Poradni opublikowana była informacja o możliwości wsparcia psychologicznego dzieci, młodzieży i całych rodzin również w tych językach. W Poradni w czerwcu 2022 r. została zatrudniona psycholog z Ukrainy, w celu wsparcia diagnostów i specjalistów między innymi poprzez tłumaczenie dokumentów, prowadzenie konsultacji i obserwacji dzieci i uczniów w szkołach i przedszkolach. Oferta w roku szkolnym 2022/2023 obejmowała różne zakresy diagnozy: psychologiczną, pedagogiczną, logopedyczną, zaburzeń przetwarzania słuchowego (CAPD), związaną z wyborem kierunku kształcenia i zawodu oraz planowaniem kształcenia i kariery zawodowej i obserwację dzieci i młodzieży w kierunku zaburzeń ze spektrum autyzmu. Poradnia oferowała również różne zakresy terapii: psychologiczną (w tym psychoterapię), pedagogiczną, logopedyczną, EEG-Biofeedback, metodą Tomatisa, terapię rodzin i trening umiejętności społecznych. W pozostałym zakresie Poradnia oferowała: porady i konsultacje, instruktaże metodyczne, mediacje, obserwacje dziecka/ucznia (w przedszkolu, szkole, placówce), warsztaty dla dzieci i młodzieży (prowadzone w szkołach, placówkach w zakresie ochrony zdrowia psychicznego i profilaktyki uzależnień), porady zawodowe, warsztaty dla dzieci i młodzieży na terenie Poradni (trening ortograficzny, zajęcia twórczego myślenia, zajęcia ogólnorozwojowe dla dzieci trzyletnich itp.), program profilaktyki uniwersalnej ukierunkowany na przeciwdziałanie zachowaniom problemowym dzieci i młodzieży oraz podnoszenie kompetencji wychowawczych rodziców i nauczycieli, udział w posiedzeniach rad pedagogicznych na terenie szkół i przedszkoli, grupy wsparcia i interwencje kryzysowe. W każdym roku szkolnym oferta Poradni była udostępniana na jej stronie internetowej.

Dyrektor wyjaśniła, że oferta Poradni co roku przedstawiana jest w szkołach i przedszkolach na spotkaniu z dyrektorami lub szkolnymi specjalistami, umieszczana na stronie internetowej Poradni, w roku 2023 rozpowszechniania jest też w Poradni,

⁵⁰ „Uczeń z zaburzeniami lekowymi”, „Przyjaciel uważność w pracy nauczyciela cz.I i cz. II”, „Jak rozpoznawać trudności dyslektyczne u uczniów? Poradnik dla nauczycieli, „O trudnościach dzieci z zespołem nadpobudliwości psychoruchowej z deficytem koncentracji uwagi”, „Jak zadbać o bezpieczeństwo w sieci. Poradnik dla nauczycieli, rodziców i uczniów”, „Intercepcja, a emocje i zachowanie dzieci”, „Strach ma wielkie oczy-czyli czego boją się najczęściej dzieci w wieku przedszkolnym?”, filmik instruktażowy „Jak bawić się z dzieckiem wspomagając koncentrację, różnicowanie części ciała, koordynację, procesy czuciowej pamięć ruchową”, „Czy nasze dziecko przejawia zaburzenia integracji sensorycznej?”, „Jak mądrze kochać dziecko? Vademecum dla rodziców”, „Trudności w czytaniu a dysleksja”, „Jaką szkołę wybrać?- ważna decyzja ósmoklasisty!”, „Kultura czasu wolnego -proponowane formy i sposoby spędzania czasu wolnego dla uczniów klas I-III szkoły podstawowej”, „Myśl kreatywnie”, „Gotowość szkolna -co każdy rodzic wiedzieć powinien?”, „ Jak uczyć dziecko radzić sobie z uczuciami-część I”, „Jak sobie poradzić z lękiem w czasie epidemii?”, „Jak organizować dzieciom warunki do nauki w domu, jak je motywować i wspierać do systematycznego uczenia się poza szkołą?”, „Jak efektywnie i miło spędzać czas z małym dzieckiem?”, „Jak się nie pogubić w roli rodzica?”, „Jak pomóc sobie i jak rozmawiać z dziećmi o koronawirusie?”.

szkołach i przedszkolach w formie ulotki, umieszczana na gazetce w Poradni. Oferta ma charakter ogólny, a szczegółowe formy pomocy i tematyka uzgadniane są z dyrektorami/szkolnymi specjalistami/nauczycielami szkół i przedszkoli, a także z rodzicami (w zależności od potrzeb).

(akta kontroli str. 293-295, 296-301, 302-318, 732-733a)

3.2. Zgodnie z obowiązującym w Poradni regulaminem organizacyjnym (§ 10) prowadzono m.in. wykaz alfabetyczny dzieci i młodzieży korzystających z pomocy, rejestr wydanych opinii i orzeczeń.

Analiza wybranej dokumentacji poszczególnych osób (dzieci, uczniów i rodziców) w Poradni⁵¹ wykazała, że zgłoszenia rodziców, prawnych opiekunów lub pełnoletnich uczniów były przyjmowane osobiście lub telefonicznie, do końca 2022 r. rejestrowane były w zeszytach rejestracji. Od 1 stycznia 2023 r. wnioski były rejestrowane w EZD, również w wykazie alfabetycznym w programie BAZA 3P (systemie ewidencyjno-statystycznym do obsługi poradni psychologiczno-pedagogicznej).

(akta kontroli str. 3-20, 21-33, 416-427, 761-763)

Wg zapisów w statucie⁵² w Poradni działał zespół orzekający, wydający orzeczenia: o potrzebie kształcenia specjalnego dla dzieci i młodzieży niewidomych i słabowidzących, niesłyszących i słabosłyszących, z niepełnosprawnością ruchową w tym z afazją, z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim, w stopniu umiarkowanym lub znacznym (od 15 września 2021 r. dodano: „z autyzmem, w tym z zespołem Aspergera”), z niepełnosprawnościami sprzężonymi, o potrzebie zajęć rewalidacyjno - wychowawczych, niedostosowanych społecznie i zagrożonych niedostosowaniem społecznym oraz opinie o potrzebie wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka, a także o potrzebie indywidualnego rocznego przygotowania przedszkolnego. Zgodnie ze statutem obowiązującym do 14 września 2021 r. (§ 9 pkt 1 i 2) dla realizacji zadań statutowych tworzone były zespoły merytoryczne, których skład osobowy ustalał dyrektor Poradni.

(akta kontroli str. 3-20, 21-33)

Zarządzeniami Dyrektora Poradni⁵³ wprowadzone zostały procedury:

- postępowania diagnostycznego i terapeutycznego,
- postępowania diagnostycznego i formalnego w przypadku konieczności wydania dziecku/ucniowi orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego lub orzeczenia o potrzebie indywidualnego nauczania albo indywidualnego rocznego obowiązkowego przygotowania przedszkolnego, a także opinii o potrzebie wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka oraz
- wydawania opinii w sprawie zindywidualizowanej ścieżki kształcenia, opinii w sprawie zindywidualizowanej ścieżki realizacji obowiązkowego rocznego przygotowania przedszkolnego.

Procedury zawierały regulacje przyjmowania i ewidencjonowania wniosków/zgłoszeń. W obu zarządzeniach z 7 stycznia 2020 r. zapisano „każdy przyjęty przez Poradnię wniosek jest rejestrowany przez pracownika sekretariatu w rejestrze przyjęć, a następnie przydzielany pracownikowi pedagogicznemu, wybranemu ze względu na zgłoszony problem, wiek dziecka/ucznia oraz rejon”, a w pkt 4 zarządzenia z 3 marca 2020 r. zapisano, że „... wniosek jest przydzielany pracownikowi pedagogicznemu, wybranemu ze względu na rejon.”. W obu wymienionych procedurach nie wskazano kto decyduje o przydziale wniosku do realizacji przez właściwego merytorycznie pracownika. W tej kwestii Dyrektor Poradni wyjaśniła, że *przydział zadań (w przypadku diagnozy czy terapii) następuje na podstawie powodu zgłoszenia*

⁵¹ Opisana z pkt 3.3. wystąpienia.

⁵² Obowiązującym do 14 września 2021 r. (rozdział IV, § 1 pkt 6) i w statucie obowiązującym od 15 września 2021 r. (§ 11 pkt 4).

⁵³ Zarządzenia Dyrektora Poradni: nr 2 i nr 3 z 7 stycznia 2020 r. oraz nr 24 z 3 marca 2020 r.

opisanego przez rodzica/prawnego opiekuna/pełnoletniego ucznia. Z uwagi na rosnącą ilość zgłoszeń odstąpiliśmy od przydziału zadań ze względu na określoną gminę czy szkołę. Od kilku lat specjaliści realizują zadania według pilności, rodzaju i kolejności zgłoszeń.

(akta kontroli str. 302- 318, 338- 381, 732-733)

Zarządzeniem z 30 września 2020 r.⁵⁴ wprowadzony został regulamin funkcjonowania zespołów orzekających, zgodnie z którym (§ 1) zespoły orzekające wydają orzeczenia o: potrzebie kształcenia specjalnego⁵⁵, potrzebie zajęć rewalidacyjno-wychowawczych, indywidualnego obowiązkowego rocznego przygotowania przedszkolnego, potrzebie indywidualnego nauczania i opinie o potrzebie wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka. W skład zespołu – wg zarządzenia - wchodził dyrektor Poradni lub upoważniona przez niego osoba – jako przewodniczący zespołu, psycholog, pedagog, lekarz i inni specjaliści, jeśli ich udział w pracach zespołu jest niezbędny (§ 3). Zgodnie z §3 ust. 2 w skład zespołu wchodzi dyrektor poradni, lub upoważniona przez niego osoba jako przewodniczący zespołu, psycholog, pedagog, lekarz i inni specjaliści (...); zgodnie z §3 ust. 3 w posiedzeniu mogli uczestniczyć również rodzice dziecka i pełnoletni uczeń. Zarządzenie określało obowiązki wnioskodawcy, sposób postępowania i terminy realizacji wniosków. Nie były to stałe zespoły, ale powoływane każdorazowo zarządzeniem Dyrektora w związku z wnioskiem o wydanie orzeczenia albo opinii. W roku szkolnym 2020/2021 odbyło się 197 zespołów orzekających, w roku 2021/2022 odbyły się 223 zespoły orzekające, a w roku 2022/2023 – 155 zespołów orzekających⁵⁶.

(akta kontroli str. 382-399, 400)

3.3. W Poradni opracowano i wdrożono wzór formularzy wniosków o wydanie opinii i o wydanie orzeczenia, oba formularze zawierały elementy, o których mowa w § 6 ust. 1 i ust. 2 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 7 września 2017 r. w sprawie orzeczeń i opinii wydawanych przez zespoły orzekające działające w publicznych poradniach psychologiczno-pedagogicznych⁵⁷. Wzory wniosków udostępniono na stronie internetowej Poradni.

W latach 2020-2023 (I kw.) w Poradni wydawano 14 rodzajów orzeczeń i 14 rodzajów opinii. W tym czasie w Poradni przyjęto odpowiednio: w 2020/2021 r. 1.126 dzieci/uczniów, w 2021/2022 r. 1.287 dzieci/uczniów i w 2022/2023 r. 882 dzieci/uczniów, wydano odpowiednio 401, 506 i 308 opinii⁵⁸.

W roku szkolnym 2020/2021 r. w Poradni wydano 177 orzeczeń, w tym:

- 124 o potrzebie kształcenia specjalnego,
- 44 o potrzebie indywidualnego nauczania,
- trzy o potrzebie indywidualnego obowiązkowego rocznego przygotowania przedszkolnego.

Orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego dotyczyły m.in. uczniów:

- 29 z niepełnosprawnością ruchową, w tym z afazją,
- 29 z autyzmem, w tym z zespołem Aspergera,
- 25 z niepełnosprawnościami sprzężonymi,
- 20 z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim.

W roku szkolnym 2021/2022 wydano 190 orzeczeń, w tym:

⁵⁴ Zarządzenie Dyrektora Poradni nr 135.2020.

⁵⁵Ze względu na niesłyszenie, słabosłyszenie, niedowidzenie, słabowidzenie, niepełnosprawność sprzężoną, niepełnosprawność intelektualną w stopniu lekkim, umiarkowanym, znacznym, niedostosowanie społeczne, zagrożenie niedostosowaniem społecznym, niepełnosprawność ruchową, w tym z afazją, autyzm, w tym zespół Aspergera.

⁵⁶ Do 31 maja 2023 r.

⁵⁷ Dalej: rozporządzenie w sprawie orzeczeń i opinii.

⁵⁸ Ponadto wydano w roku 2020/2021 22 inne opinie związane z kształceniem i wychowaniem dziecka, 113 informacji o wynikach diagnoz, w roku 2021/2022 wydano odpowiednio 8 innych opinii i 96 informacji o wynikach diagnoz oraz w 2022/2023 8 innych opinii i 61 informacji o wynikach diagnoz.

- 123 o potrzebie kształcenia specjalnego,
- 53 o potrzebie indywidualnego nauczania,
- dwa o potrzebie indywidualnego obowiązkowego rocznego przygotowania przedszkolnego.

Orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego dotyczyły m.in. uczniów:

- 42 z autyzmem, w tym z zespołem Aspergera
- 27 z niepełnosprawnościami sprzężonymi,
- 19 z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim
- 17 z niepełnosprawnością ruchową, w tym z afazją.

W roku szkolnym 2022/2023 (do 14 marca) wydano 94 orzeczenia, w tym:

- 49 o potrzebie kształcenia specjalnego,
- 41 o potrzebie indywidualnego nauczania,
- jedno o potrzebie indywidualnego obowiązkowego rocznego przygotowania przedszkolnego.

Orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego dotyczyły m.in. uczniów:

- 15 z autyzmem, w tym z zespołem Aspergera
- 11 z niepełnosprawnością ruchową, w tym z afazją,
- ośmiu z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim
- ośmiu niesłyszących lub słabo słyszących.

(akta kontroli str. 401-413, 414, 994-1000)

W badanym okresie w Placówce zostało wydanych siedem orzeczeń o potrzebie zajęć rewalidacyjno-wychowawczych⁵⁹ (odpowiednio dwa, cztery i jedno orzeczenie). W roku 2020/2021 i 2021/2022 opinie wydawało 15 specjalistów, a w 2022/2023 – 13 specjalistów⁶⁰.

Zgodnie z obowiązującą w Poradni procedurą postępowania diagnostycznego i terapeutycznego (§ 1 pkt 28), a także procedurą postępowania w przypadku potrzeby wydania orzeczenia (rozdział II, pkt 1) po zakończonym procesie diagnostycznym odpowiednio: rodzic, prawny opiekun, pełnoletni uczeń składał wniosek o wydanie opinii lub informacji o wynikach przeprowadzonej diagnozy⁶¹ albo wniosek o wydanie orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego lub o potrzebie indywidualnego nauczania albo indywidualnego obowiązkowego rocznego przygotowania przedszkolnego⁶².

(akta kontroli str. 338-361, 362-381)

Szczegółową analizą pod kątem zgodności sposobu wydawania w latach 2020-2023 przez Poradnię opinii i orzeczeń, o których mowa w § 3 ust. 2 pkt 1 i 2 rozporządzenia w sprawie poradni, z przepisami rozporządzenia oraz z wewnętrznymi procedurami Placówki, objęto:

- 45 wybranych losowo dokumentacji dotyczących wydanych opinii w sprawie zindywidualizowanej ścieżki kształcenia⁶³ (w tym: pięć opinii ze względu na specyficzne trudności w nauce, 20 opinii w sprawie objęcia dziecka pomocą psychologiczno-pedagogiczną, 19 opinii w sprawie dostosowania wymagań

⁵⁹ Które wydaje się dla dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu głębokim.

⁶⁰ Na jednego specjalistę przypadło w 2020/2021 r. 26,7 opinii, i 11,8 orzeczeń, w 2021/2022 r. 33,7 opinii i 12,7 orzeczeń, a w 2022/2023 r. (do 23 marca 2023 r.) 23,7 opinii i 7,2 orzeczenia.

⁶¹ Na druku stanowiącym załącznik nr 5 do zarządzenia nr 2.2020 z 7 stycznia w sprawie wprowadzenia w Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej w Nowym Tomysłu procedur postępowania diagnostyczno – terapeutycznego.

⁶² Na druku stanowiącym załącznik nr 1 do zarządzenia nr 3.2020 z 7 stycznia w sprawie wprowadzenia w Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej w Nowym Tomysłu Procedur postępowania Diagnostycznego i Formalnego w przypadku konieczności wydania dziecku/uczniowi orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego lub orzeczenia o potrzebie indywidualnego nauczania albo indywidualnego rocznego obowiązkowego przygotowania przedszkolnego a także opinii o potrzebie wczesnego wspomagania rozwoju dziecka.

⁶³ Po 15 z każdego roku szkolnego.

edukacyjnych do indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych ucznia, oraz jedna opinia w sprawie zatrudnienia młodocianego).

- 15 wybranych losowo dokumentacji dotyczących wydanych orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego i o potrzebie nauczania indywidualnego⁶⁴.

(akta kontroli str. 416-419, 420-427)

Analiza wybranej do kontroli dokumentacji związanej z wydanymi opiniami i orzeczeniami wykazała, że wszystkie wnioski o wydanie orzeczeń i o wydanie opinii były złożone osobiście przez rodziców/opiekunów prawnych⁶⁵.

W przypadku poddanych analizie orzeczeń i opinii w każdym przypadku do wniosku dołączono opinie o uczniach ze szkoły⁶⁶. Przy wszystkich wnioskach o wydanie orzeczenia znajdowały się ponadto zaświadczenia lekarskie o stanie zdrowia uczniów.

W żadnym z przypadków objętych szczegółową analizą dyrektor Poradni nie zwracała się do dyrektorów szkół o wydanie opinii nauczycieli, wychowawców lub specjalistów, w celu uzyskania informacji o problemach dydaktycznych i wychowawczych dziecka⁶⁷.

W każdym z objętych analizą przypadków w wydanej przez Poradnię opinii znajdowały się odniesienia do zapisów z opinii ze szkół.

Wszystkie wnioski o wydanie orzeczeń były zarejestrowane w rejestrze wniosków, wnioski o wydanie opinii do 31 grudnia 2022 r. były rejestrowane w osobnym rejestrze wniosków o wydanie opinii. Od 1 stycznia 2023 r. wnioski o wydanie opinii i orzeczeń były rejestrowane w EZD.

W przypadku objętych szczegółową analizą wniosków o wydanie opinii:

- czas od zgłoszenia przez rodzica potrzeby udzielenia dziecku pomocy (telefonicznego lub osobistego) do pierwszego badania liczył: w 15 przypadkach od jednego do 30 dni, w 15 przypadkach od 31 do 60 dni oraz w dziewięciu przypadkach od 61 do 100 dni, w czterech przypadkach od 100 do 150 dni, w jednym przypadku od 151 do 200 dni i jeden powyżej 200 dni,

- czas od zgłoszenia dziecka do Poradni do dnia złożenia wniosku o wydanie opinii liczył: w dwóch przypadkach do 30 dni, w pięciu przypadkach od 31 do 60 dni, w ośmiu przypadkach od 61 do 100 dni, w 21 przypadkach od 101 do 150 dni i w sześciu przypadkach od 151 do 200 dni, w trzech przypadkach powyżej 200 dni⁶⁸,

- czas od zgłoszenia przez rodzica potrzeby udzielenia dziecku pomocy do wydania opinii wynosił: w dwóch przypadkach od 1 do 30 dni, w trzech przypadkach od 31 do 60 dni, w ośmiu przypadkach od 61 do 100 dni, w 20 przypadkach od 101 do 150 dni, w dziewięciu przypadkach od 151 do 200 dni, w trzech przypadkach powyżej 200 dni⁶⁹,

- czas od złożenia wniosku do wydania opinii wyniósł: w 44 przypadkach do 30 dni, w jednym przypadku wyniósł 36 dni⁷⁰.

Przyczynami długiego czasu jaki upływał między pierwszym kontaktem z Poradnią, a badaniami, między zgłoszeniem, a złożeniem wniosku oraz od pierwszego kontaktu do wydania opinii w dziewięciu przypadkach była znaczna liczba wniosków o pomoc psychologiczno-pedagogiczną, co wpływało na brak możliwości wyznaczenia szybkiego terminu, w czterech przypadkach powodem była złożoność procesu diagnostycznego⁷¹, w ośmiu przypadkach brak stawiennictwa ucznia na wyznaczone

⁶⁴ 9 orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego i sześć orzeczeń o potrzebie kształcenia indywidualnego.

⁶⁵ W tym 39 wniosków o badanie poprzedzające rozpoczęcie procesu diagnostycznego złożono telefonicznie.

⁶⁶ W trzech przypadkach dołączono świadectwa uczniów z ocenami opisowymi.

⁶⁷ Na podstawie § 5 ust. 5 rozporządzenia w sprawie poradni.

⁶⁸ Najdłużej było to 268 dni.

⁶⁹ Najdłużej było to 269 dni.

⁷⁰ Nie zawiadomiono rodzica o wydłużeniu terminu wydania opinii.

⁷¹ Konieczne było przeprowadzenie kilku badań o różnym charakterze i zakresie.

badania, w czterech przypadkach konieczne było podzielenie procedury diagnostycznej na części z uwagi na trudności w funkcjonowaniu ucznia, w czterech przypadkach Poradnia oczekiwała na dodatkową, niezbędną do badania dokumentację, w tym medyczną.

(akta kontroli str. 430-432, 765)

Jak wynika z analizy akt spraw w każdym przypadku Poradnia korzystała z opinii ze szkoły załączonej do wniosku, co znajdowało odzwierciedlenie w treści objętych badaniem 45 wydanych przez Poradnię opinii. Treść zaleceń do rodziców i odrębnie dla nauczycieli w objętych badaniem 45 opiniach była różna w zależności od zdiagnozowanych problemów uczniów. Zdarzały się powtórzenia zaleceń dla rodziców w przypadkach nieprawidłowości o tej samej charakterystyce.

(akta kontroli str. 433-484)

W przypadku objętych szczegółową analizą wniosków o wydanie orzeczeń:

- czas od zgłoszenia przez rodzica potrzeby udzielenia dziecku pomocy do pierwszego badania liczył: w 12 przypadkach od 1 do 30 dni, w dwóch przypadkach od 31 do 60 dni, w jednym przypadku z uwagi na stan zdrowia nie przeprowadzono badań diagnostycznych,

- czas od zgłoszenia dziecka do Poradni do dnia złożenia wniosku o wydanie orzeczenia wynosił: w 10 przypadkach do 30 dni, w jednym przypadku od 31 do 60 dni, w trzech przypadkach od 61 do 100 dni, w jednym przypadkach powyżej 101 dni,

- czas od zgłoszenia przez rodzica potrzeby udzielenia dziecku pomocy do wydania orzeczenia wynosił: w 10 przypadkach od 1 do 30 dni, w jednym przypadku od 31 do 60 dni, w trzech przypadkach od 61 do 100 dni, w jednym przypadku ponad 101 dni⁷²,

- orzeczenia zostały wydane w terminie nie dłuższym niż 30 dni od daty złożenia wniosku o ich wydanie⁷³, a termin ten w badanej próbie liczył od 1 dnia do 28 dni.

(akta kontroli str. 416-419)

Przyczynami długiego czasu jaki upływał między pierwszym kontaktem z Poradnią, a dniem wydania orzeczenia były: oczekiwanie na zaświadczenie lekarskie (w jednym przypadku), duża liczba wniosków o pomoc psychologiczno-pedagogiczną, co wpływało na brak możliwości wyznaczenia szybkiego terminu (w jednym przypadku), złożoność procesu diagnostycznego (w dwóch przypadkach). W jednym przypadku rodzic zgłosił do Poradni potrzebę pomocy psychologicznej, jednak po procesie diagnozy Poradnia wskazała na potrzebę wydania orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego.

Przyczynami długiego czasu jaki upływał między pierwszym kontaktem z Poradnią, a dniem wydania orzeczenia było dwukrotna nieobecność dziecka na badaniu (cztery przypadki), duża liczba wniosków o pomoc psychologiczno-pedagogiczną, co wpływało na brak możliwości wyznaczenia szybkiego terminu badania (dwa przypadki), konieczność podzielenia badań z uwagi na trudności w funkcjonowaniu ucznia/dziecka (dwa przypadki), nieobecność specjalisty z uwagi na chorobę/urlop (cztery przypadki).

(akta kontroli str. 416-419, 428-429)

W 10 przypadkach spośród 15 objętych analizą postępowań w sprawie wydania orzeczeń rodzic wyraził zgodę na udział w zespole orzekającym nauczycieli, specjalistów. W żadnym z zespołów w zakresie objętym szczegółową analizą nie uczestniczyli nauczyciele ani specjaliści spoza Poradni. Poradnia w żadnym przypadku nie przekazała orzeczenia do szkoły⁷⁴ – rodzice nie składali takich

⁷² Najdłużej było to 269 dni.

⁷³ Zgodnie z § 10 ust. 1 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 7 września 2017 r. w sprawie orzeczeń i opinii wydawanych przez zespoły orzekające działające w publicznych poradniach psychologiczno-pedagogicznych (Dz. U. poz. 1743 ze zm.); dalej: rozporządzenie w sprawie orzeczeń.

⁷⁴ Na każdym z objętych analizą orzeczeń była u dołu adnotacja o przekazaniu tego dokumentu do szkoły/przedszkola, jednak był to jedynie zapis.

wniosków. Poradnia w objętych szczegółową analizą przypadkach nie współpracowała z innymi podmiotami. Zgodnie z przepisem § 24 ust. 1 rozporządzenia w sprawie w sprawie orzeczeń i opinii stanowiącym, że orzeczenie (...) przekazuje się wnioskodawcy na adres wskazany we wniosku w terminie 7 dni od dnia wydania orzeczenia (...) we wszystkich przypadkach rodzice odbierali orzeczenia osobiście, nie później niż po pięciu dniach od daty jego wydania.

We wszystkich poddanych szczegółowej analizie dokumentacjach znajdowały się zarówno arkusze badań, jak też pisemne sprawozdania z postępowań diagnostycznych psychologów, pedagogów i logopedów, które stanowiły podstawę wydania opinii i orzeczeń. Objęte analizą opinie i orzeczenia wydawano na okres określony w rozporządzeniu w sprawie orzeczeń i opinii; były też zgodne z wzorami ustalonymi w załączniku do tego rozporządzenia.

(akta kontroli str. 416-420, 421-427, 433-484)

W siedmiu przypadkach pod opinią ze szkoły/placówki przekazaną przez rodziców na potrzeby wydania orzeczenia oraz w sześciu przypadkach pod opinią przekazaną przez rodziców na potrzeby wydania opinii przez Poradnię brak było adnotacji kto jest jej autorem (widniał podpis dyrektora placówki, oraz imię i nazwisko lecz bez wskazania kto opinię sporządził); mogło to utrudniać weryfikację jej rzetelności.

(akta kontroli str. 416-420, 421-427)

W kwestii jakości opinii sporządzanych przez nauczycieli, wychowawców i specjalistów ze szkoły, do której uczęszcza dziecko zgłoszone do Poradni, Dyrektor wyjaśniła, że *jakość opinii o uczniach wydawanych przez szkoły jest zróżnicowana. Jedne zawierają tylko mocne strony ucznia inne wskazują tylko na trudności, a inne opisują zarówno trudności ucznia w funkcjonowaniu w szkole oraz jego mocne strony. Rzadko opinie zawierają opis funkcjonowania ucznia w sferze społeczno-emocjonalnej, co z naszego punktu widzenia jest istotne, bo nie jesteśmy w stanie żadnym narzędziem ocenić tych zachowań. Zdecydowanie najwyżej oceniam opinie wydawane na potrzeby orzecznictwa lub zindywidualizowanej ścieżki kształcenia. W rozporządzeniach (...) w sprawie zasad organizacji i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach (...) oraz w sprawie orzeczeń i opinii wydawanych przez zespoły orzekające działające w publicznych poradniach psychologiczno-pedagogicznych (...) jest określone co powinna zawierać opinia ze szkoły. Na tej właśnie podstawie Poradnia stworzyła druki, które nauczyciele mogą pobrać z naszej strony internetowej.*

Jeden z psychologów Poradni w sprawie opinii przedstawianych przez szkoły wyjaśniała: *jakość opinii oceniam dobrze. Zwłaszcza te opracowane na druku Poradni - na rzecz orzeczenia czy zindywidualizowanej ścieżki - zawierają wszystkie ważne elementy. Inne opinie są zróżnicowane, ale w większości też dobre. Opinie przygotowane przez wychowawców/nauczycieli szkół są zindywidualizowane i przydatne w procesie diagnozy uczniów. Ważne aby wszyscy, czy większość nauczycieli uczących ucznia się wypowiedzieli na jego temat, nie zawsze wychowawca (on zazwyczaj podpisuje się pod opinią) ma szeroką wiedzę na temat funkcjonowania ucznia na innych lekcjach (chodzi o klasy starsze). Bywają, ale rzadko, opinie zbyt ogólnikowe i wtedy niewiele wnoszą do naszej diagnozy. Czasami brakuje mocnych stron ucznia oraz tego jakimi formami pomocy psychologiczno-pedagogicznej do tej pory uczniowie byli objęci. Przydatne byłoby ujednoczenie druku opinii wydawanej przez wychowawców/nauczycieli i zawarcie w nim wszystkich istotnych z naszego punktu widzenia elementów.*

Inna psycholog wyjaśniła, że *opinie są różne, mają różną treść. Bardziej treściwe i konkretne są opinie do orzeczeń. Opinie są bardziej lub mniej rozbudowane. Kiedy rodzic się zgłasza o opinię to dlatego, że ma sugestie ze strony szkoły, że jest problem, wobec czego są one ujęte w opiniach szkół. Opinie zawierają dane nam przydatne: o umiejętnościach dziecka, jego zachowaniu, funkcjonowaniu w grupie,*

stosunku do innych dzieci, problemach w nauce. Podstawowy problem jest zawsze uwzględniony, więc nauczyciele odnoszą się do tego. Ja proszę czasem o dodatkową opinię np. przy dysleksji, zwracam się wtedy o opinię konkretnie nauczyciela języka polskiego. Zdarza się również, że czasem muszę poprosić o opinię dodatkową, jeśli w przedłożonej jest za mało informacji.

W tej samej kwestii pedagog Poradni wyjaśniła: jakość opinii kierowanych do Poradni jest bardzo zróżnicowana, ogólnie ich poziom jest dobry. Opinie wychowawców/nauczycieli szkół są zindywidualizowane tj. opisują konkretne problemy ucznia. Opinie dotyczące diagnozy w kierunku wydania opinii Poradni dla uczniów z trudnościami w nauce są sporządzane przez wychowawców, ci zaś są nauczycielami różnych przedmiotów i niekiedy opinie skoncentrowane są głównie na aspekcie dydaktycznych osiągnięć ucznia, z pominięciem aspektu funkcjonowania emocjonalnego i społecznego ucznia, czy też form pomocy udzielanej w szkole uczniom. Niektórzy nauczyciele, w kontakcie z poradnią, wręcz tłumaczą, że z racji małej liczby godzin zajęć z wychowankami ich obserwacje nie są pełne. Dotyczy to głównie opinii dotyczących uczniów klas starszych szkół podstawowych i szkół ponadpodstawowych – ale nie są to liczne przypadki i większość opinii odpowiada na problem. Opinie uczniów klas początkowych są zazwyczaj wyczerpujące, nauczyciele dokonują półrocznej oceny opisowej ucznia i wydają świadectwo z oceną opisową ucznia na koniec roku. Opinie wydawane przez nauczycieli w kierunku diagnozy ucznia pod kątem specyficznych trudności w uczeniu się zazwyczaj spełniają oczekiwania co do informacji o uczniu i jego problemach w czytaniu, pisaniu czy matematyce są formułowane często nie tylko przez wychowawców ale również polonistów, matematyków. Opinie wydawane przez nauczycieli dotyczące zindywidualizowanej ścieżki kształcenia i orzeczeń są zazwyczaj wyczerpujące, gdyż nauczyciele otrzymują od poradni schemat opinii do wypełnienia i wówczas odpowiadają krok po kroku na zadane przez poradnię pytania. Opinie są bardzo przydatne w procesie diagnozy, stanowią niezbędne uzupełnienie informacji przekazywanych przez rodziców. Obrazują funkcjonowanie ucznia w szkole i środowisku szkolnym, co powala spojrzeć wielowymiarowo na jego problemy. Informacje zawarte w opiniach ze szkoły dają możliwość dostrzeżenia problemów ucznia w dwóch perspektyw: rodzica i nauczyciela, w zestawieniu z wynikami diagnozy są pomocnicze do wyciągania wniosków dotyczących przyczyn niepowodzeń dziecka. Niekiedy sygnalizują problem, który rodzice bagatelizują lub świadomie omijają. Stanowią pomocne narzędzie w omawianiu wyników i określaniu obszarów wymagających szerszego przeanalizowania z rodzicem. Pomagają określić jakie formy pomocy były dotychczas zastosowane w szkole i prognozować dalsze. Nauczyciele, w moim odczuciu, starają się opisać problemy ucznia, sytuacje opisują na tyle, na ile to jest możliwe.

(akta kontroli str. 485-490)

3.4. W kontrolowanym okresie, poza diagnozowaniem dzieci i młodzieży w zakresie wydawanych opinii i orzeczeń, Poradnia obejmowała dzieci i uczniów oraz ich rodziców także bezpośrednią pomocą psychologiczno-pedagogiczną w formach wskazanych w § 8 ust. 1, w zw. z § 2 pkt 2 rozporządzenia w sprawie poradni.

W każdym z lat objętych kontrolą najwięcej dzieci/uczniów korzystało z indywidualnych zajęć terapeutycznych, porad i konsultacji oraz warsztatów. I tak:

- w indywidualnych zajęciach terapeutycznych uczestniczyło:
 - w roku 2020/2021 - 233 dzieci i młodzieży (2.378 godzin pomocy), w tym w terapii psychologicznej – 118 dzieci i młodzieży; terapii logopedycznej 70 dzieci i młodzieży; terapii zaburzeń procesów integracji sensorycznej, terapii EEG-Biofeedback, WWRD – 34 dzieci i młodzieży;
 - w roku 2021/2022 – 178 dzieci i młodzieży (2.176 godzin pomocy), w tym w terapii psychologicznej – 79 dzieci i młodzieży; w terapii logopedycznej 64

- dzieci i młodzieży; w terapii zaburzeń procesów integracji sensorycznej, terapii EEG-Biofeedback, WWRD – 10 dzieci i młodzieży; w roku 2022/2023 - 144 (1976 godzin) dzieci i młodzieży;
- w zajęciach korekcyjno-kompensacyjnych:
 - w roku 2020/2021 uczestniczyło 28 dzieci i młodzieży, w innych zajęciach o charakterze terapeutycznym prowadzonych na terenie poradni – siedmiu dzieci i młodzieży;
 - w roku 2021/2022 uczestniczyło 24 dzieci i młodzieży; w innych zajęciach o charakterze terapeutycznym prowadzonych na terenie poradni – siedmiu dzieci i młodzieży;
 - z porad i konsultacji skorzystało:
 - w roku 2020/2021 - 243 dzieci i młodzieży (1.709 godzin pomocy), w tym porady zawodowe 35 uczniów (40 godzin),
 - w roku 2021/2022 – 413 dzieci i młodzieży (1.927,5 godzin pomocy), w tym porady zawodowe - 73 uczniów (107 godzin) i
 - w roku 2022/2023 - 198 (1.120,5 godzin pomocy), w tym porady zawodowe – 25 uczniów (38 godzin);
 - w warsztatach przeprowadzonych na terenie szkół⁷⁵:
 - w roku 2020/2021 – uczestniczyło 22 dzieci i młodzieży (14 godzin pomocy), w tym jedna godzina zajęć grupowych związanych z wyborem kierunku kształcenia i zawodu oraz planowaniem kształcenia i kariery zawodowej dla siedmiu uczniów,
 - w roku 2021/2022 - 997 dzieci i młodzieży (204,5 godziny pomocy), w tym 39 uczniów na zajęciach grupowych związanych z wyborem kierunku kształcenia i zawodu oraz planowaniem kształcenia i kariery zawodowej (cztery godziny),
 - w roku 2022/2023 - 295 dzieci i młodzieży (57 godzin pomocy), w tym 117 uczniów na zajęciach grupowych związanych z wyborem kierunku kształcenia i zawodu oraz planowaniem kształcenia i kariery zawodowej (siedem godzin);
 - interwencje kryzysowe:
 - w roku 2020/2021 podjęto 17 interwencji wobec 12 uczniów,
 - w roku 2021/2022 podjęto dziewięć interwencji wobec dziewięciu uczniów,
 - w roku 2022/2023 podjęto jedną interwencję wobec, łącznie 236 uczniów (dotyczyła próby samobójczej ucznia liceum na terenie szkoły, dlatego pomocą psychologiczną objęto wszystkich uczniów szkoły);
 - terapia rodzin:
 - w roku 2020/2021 r. korzystało 10 rodzin (57 godzin pomocy),
 - w roku 2021/2022 korzystały cztery rodziny (16 godzin pomocy),
 - w roku 2022/2023 r. - pięć rodzin (10 godzin pomocy).
 - wykłady i prelekcje:
 - w roku 2020/2021 r. przeprowadzono dla 18 rodzin (cztery godziny pomocy),
 - w roku 2021/2022 – dla 80 rodzin (27 godzin pomocy),
 - w roku 2022/2023 dla siedmiu rodzin (1,5 godziny pomocy)⁷⁶.
- (akta kontroli str. 491, 994-1000)

⁷⁵ Rozwiązywanie problemów – warsztat otwarcia i kreatywności; W świecie uczuć i emocji; Uwaga złość. Umiejętność rozwiązywania konfliktów. Komunikacja; Przemoc rówieśnicza - style rozwiązywania konfliktu; Jestem wartościowym człowiekiem. Wartości w życiu młodego człowieka. Moje Mocne strony. Warsztaty walizka/dłoń; Wrażliwość na inność. (Wieża. Dłoń); Komunikacja – precyzjność przekazywania informacji, szum komunikacyjny; Komunikacja werbalna i niewerbalna; Odpowiedzialność za czyny – odpowiedzialność moralna i karna; Warsztaty dla chłopców – odpowiedzialność za zadanie; Podejmowanie decyzji z codzienności; Świadomi własnych mocnych stron i deficytów.

⁷⁶ Odbłyły się na terenie trzech przedszkoli, dotyczyły: higieny cyfrowej, gotowości szkolnej i roli rodzica w wychowaniu i wspomaganiu rozwoju dziecka w wieku przedszkolnym.

W roku szkolnym 2020/2021 nie prowadzono grupowych zajęć terapeutycznych dla dzieci i młodzieży oraz grup wsparcia, Dyrektor wyjaśniła, że z uwagi na trwającą pandemię COVID-19 i obowiązek przestrzegania procedur bezpieczeństwa w roku szkolnym 2020/2021 odstąpiono w Poradni od prowadzenia jakichkolwiek grupowych form pomocy psychologiczno-pedagogicznej.

W 2021/2022 i 2022/2023 nie prowadzono mediacji, Dyrektor Poradni wyjaśniła, że działania Poradni są dostosowane do potrzeb środowiska lokalnego. Istotnie wzrasta liczba dzieci i młodzieży z problemami psychicznymi i dydaktycznymi. Jest również dużo zgłoszeń na terapię i diagnozę. W ostatnich dwóch latach w Poradni istotnie wzrosło zapotrzebowanie na konsultacje. W roku 2018/2019 pracownicy Poradni przeprowadzili 80 konsultacji, w roku 2019/2020 było ich 149, a w roku 2020/2021 przeprowadzono aż 337 konsultacji. Odpowiadając na potrzeby środowiska w ostatnich dwóch latach wiodącymi działaniami Poradni są: diagnoza, porady i konsultacje oraz terapie. Na pozostałe działania, w tym grupy wsparcia, przy dodatkowo niewystarczającej liczbie pracowników Poradni brakuje czasu.

(akta kontroli str. 733-736)

Szczegółowe badanie 30 przypadków dokumentacji udzielenia pomocy psychologiczno-pedagogicznej⁷⁷ wskazało, iż w każdym przypadku zgłoszenia potrzeby udzielenia pomocy przez Poradnię dokonywali rodzice uczniów, w 19 przypadkach w formie telefonicznej, w pozostałych 11 przypadkach w trakcie osobistej wizyty w Poradni. Wszystkie zgłoszenia były rejestrowane w zeszycie rejestracji Poradni. W 21 przypadkach od dnia zgłoszenia potrzeby udzielenia pomocy psychologicznej lub pedagogicznej do dnia jej udzielenia upłynęło nie więcej niż 30 dni, w siedmiu (23,3 %) przypadkach upłynęło od 31 do 60 dni, w dwóch przypadkach było to 69 i 78 dni. W trzech przypadkach Poradnia wydała informację dla lekarza psychiatry, w jednym przypadku - pozyskała opinię o uczniu ze szkoły, w jednym przypadku zainicjowała współpracę z pedagogiem szkoły, do której uczęszczał uczeń w celu ustalenia formy pomocy. W pozostałych 25 przypadkach Poradni nie współpracowała z innymi podmiotami.

(akta kontroli str. 492-494)

3.5. W kwietniu 2023 r. rozpoczęto wśród osób korzystających z pomocy Poradni badanie ankietowe dotyczące oceny efektywności udzielanej pomocy, którego zakończenie zaplanowano na koniec czerwca 2023 r. Z siedmiu ankiet wypełnionych do dnia kontroli⁷⁸ przez rodziców dzieci korzystających z pomocy Poradni wynika, że we wszystkich przypadkach wizyta w Poradni/ współpraca z Poradnią pomogła w rozwiązaniu problemów, w 69% przypadków kontakt z pracownikiem Poradni oceniono „dobrze”⁷⁹. W pytaniu o stopień zadowolenia ze współpracy z Poradnią we wszystkich ankietach zaznaczono „bardzo dobrze”; ankietowani nie formułowali w ankietach uwag do pracy Poradni.

(akta kontroli str. 624)

W sprawie monitorowania efektywności udzielanej pomocy psychologiczno-pedagogicznej Dyrektor wyjaśniła, że poza badaniem ankietowym efektywność udzielanej pomocy jest monitorowana poprzez: rozmowy z rodzicami i nauczycielami oraz pracownikami Poradni, systematyczną analizę indywidualnych kart dzieci/uczniów i analizę wydawaną przez specjalistów dokumentacji w tym opinii i orzeczeń. Oferta pomocy jest zawsze, na miarę możliwości kadrowych i lokalowych, dostosowywana do potrzeb środowiska lokalnego. Potrzebą wykazaną wskutek

⁷⁷ W tym 16 konsultacji psychologicznych, osiem terapii psychologicznych, jedna terapia logopedyczna, cztery terapie pedagogiczne i jedna psychoterapia.

⁷⁸ Do 22 maja 2023 r.

⁷⁹ Była to najwyższa z ocen pracy Poradni.

monitorowania jest zatrudnienie psychologa, logopedy, terapeuty zaburzeń integracji sensorycznej oraz terapeuty behawioralnego.

W sprawie sposobu weryfikacji/sprawdzenia realizacji przez szkołę zaleceń zawartych w opiniach i orzeczeniach Dyrektor Poradni wyjaśniła, że *sprawdzenie dokonywane jest głównie na prośbę rodziców. Rodzice informowali Poradnię, że nauczyciele nie respektują zaleceń. W takich sytuacjach organizowaliśmy na terenie szkół spotkania z nauczycielami i rodzicami w celu szczegółowego omówienia treści opinii/orzeczenia oraz zaleceń do pracy z uczniem w nich zawartych. Omawiano również specyfikę funkcjonowania ucznia, jego potrzeby, ograniczenia i możliwości.*

(akta kontroli str. 733-736)

4. Zakres i formy realizowanych zadań profilaktycznych oraz wspierających wychowawczą i edukacyjną funkcję szkoły

W okresie objętym kontrolą Poradnia realizowała zadania wskazane w § 2 pkt 3 i § 9 ust. 1 rozporządzenia w sprawie poradni. W latach szkolnych: 2020/2021, 2021/2022, 2022/2023 wsparcie i pomoc dla nauczycieli, wychowawców grup wychowawczych były realizowane m.in. w formie:

- porad i konsultacji
 - w roku 2020/2021 -137 dla 202 nauczycieli,
 - w roku 2021/2022 – 106 dla 156 nauczycieli,
 - w roku 2022/2023 - 79 dla 140 nauczycieli.Najwięcej udzielonych porad i konsultacji dotyczyło wspierania nauczycieli wychowawców w rozwiązywaniu problemów dydaktycznych i wychowawczych.
- udziału w spotkaniach dla nauczycieli, pedagogów, psychologów i rodziców
 - w roku 2020/2021 – 24 dla 168 osób,
 - w roku 2021/2022 – 30 dla 218 osób,
 - w roku 2022/2023 - 28 dla 134 osób.Spotkania te w większości związane były z procesem diagnozowania dzieci i młodzieży. Pomoc dotyczyła trudności w funkcjonowaniu uczniów w środowisku szkolnym.
- udziału w zebraniach rad pedagogicznych
 - w roku 2020/2021 – w dwóch szkołach z udziałem 90 nauczycieli,
 - w roku 2021/2022 – w czterech szkołach z udziałem 201 nauczycieli,
 - w roku 2022/2023 w jednej szkole z udziałem 26 nauczycieli.
- warsztatów prowadzonych w szkołach⁸⁰
 - w roku 2020/2021 - 71 z udziałem 1.007 nauczycieli,
 - w roku 2021/2022 - 17 z udziałem 426 nauczycieli.
- grup wsparcia
 - jedna, w której uczestniczyło łącznie czterech nauczycieli, wychowawców i specjalistów szkolnych w roku 2020/2021 oraz w roku 2022/2023.
- wykładów i prelekcji prowadzonych w szkołach⁸¹
 - w roku 2020/2021 - dwóch dla 54 nauczycieli, wychowawców i specjalistów szkolnych,
 - w roku 2021/2022 – 12 dla 138,
 - w roku 2022/2023 sześciu dla 131 nauczycieli, wychowawców i specjalistów szkolnych.

⁸⁰ Dotyczyły one m.in. wsparcia psychologicznego dzieci i młodzieży w okresie pandemii covid-19, profilaktyki w zakresie asertywności, samooceny, przeciwdziałania agresji, radzenia sobie ze stresem, rozwiązywania konfliktów, cyberprzemocy.

⁸¹ Dotyczyły m.in. pracy z uczniem z autyzmem w szkole.

- prowadzenia mediacji; odbyło się jedno spotkanie dla czterech nauczycieli, wychowawców i specjalistów w roku 2021/2022; dotyczyło konfliktu między dziećmi z jednego z przedszkoli i wpływu tej sytuacji na inne dzieci w przedszkolu.
- interwencji kryzysowej; w roku 2022/2023 miała miejsce jedna interwencja z udziałem 121 nauczycieli, wychowawców, rodziców,
- organizowania i prowadzenia sieci współpracy i samokształcenia dla nauczycieli, wychowawców grup wychowawczych i specjalistów, w roku 2020/2021 zorganizowano jedno spotkanie w ramach sieci współpracy dla 43 nauczycieli; w pozostałych latach sieć współpracy nie była prowadzona;
- działalność informacyjno-szkoleniowa; w roku szkolnym 2020/2021 Poradnia opublikowała poradniki, artykuły i instruktarze zamieszczone na stronie internetowej Poradni; kompendium wiedzy dla nauczycieli w zakresie wsparcia uczniów po powrocie do nauki stacjonarnej po epidemii Covid-19 wysyłano mailem do szkół.

W roku szkolnym 2020/2021 Poradnia nie prowadziła warsztatów, mediacji, interwencji kryzysowych oraz sieci współpracy, w roku 2021/2022 nie prowadzono grup wsparcia dla nauczycieli, interwencji kryzysowych i działalności informacyjno-szkoleniowej; w roku 2022/2023 nie prowadzono mediacji, działalności informacyjno-szkoleniowej i grup wsparcia. Dyrektor Poradni wyjaśniła, że rok 2020/2021 był rokiem szczególnym z uwagi na trwającą pandemię. Szkoły pracowały zdalnie i nie było możliwości organizowania bezpośrednich spotkań. Alternatywą dla grupy wsparcia była utworzona na messenger grupa dla szkolnych specjalistów (brak dowodów jej istnienia, poza tym wpisów było bardzo mało- jednym słowem taka forma nie sprawdziła się). Mediacje i interwencje kryzysowe nie odbyły się, bo nie było takiego zapotrzebowania. Spotkanie grupy wsparcia w tym roku kalendarzowym planowane jest na sierpień 2023 r.

(akta kontroli str. 570, 571-624, 766-774)

5. Organizowanie i prowadzenie przez Poradnię działań w celu wspomagania szkół w zakresie realizacji zadań dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych.

Poradnia nie realizowała zadań określonych w przepisie § 2 ust. 4 w zw. z § 10 ust. 1 rozporządzenia w sprawie poradni, stanowiącym, że do zadań poradni należy organizowanie i prowadzenie wspomagania przedszkoli, szkół i placówek w zakresie realizacji zadań dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych. Dyrektor wyjaśniła, że w latach 2020-2023 nie wpłynęły żadne wnioski dyrektorów szkół, przedszkoli, placówek o realizację tej formy pomocy. Pracownicy Poradni odbyli szkolenie w zakresie zadań Szkolnych Organizatorów Rozwoju Edukacji, podczas którego zdobyli praktyczne umiejętności pracy na poszczególnych etapach procesu wspomagania szkoły, zapoznając się w szczególności z podstawowymi założeniami reformy i umocowaniami prawnymi związanymi z nową rolą poradni, poszczególnymi etapami procesu przeprowadzania szkoły przez zmianę, nabyli umiejętność wykorzystywania dokumentacji szkoły do pogłębionej diagnozy, poznali narzędzia diagnostyczne analizy obszarów wymagających wspomagania w tym zasady prowadzenia spotkań oraz reguły pracy z osobami dorosłymi, nabyli umiejętność prowadzenia spotkań diagnozujących potrzeby rozwojowe szkoły i radzenia sobie z oporem i podczas trudnych sytuacji w pracy z grupą, poznali narzędzia pobudzające motywację do realizacji celów, narzędzia pomocne w generowaniu rozwiązań oraz działania gwarantujące zmianę, poznali metody coachingu w procesie wspomagania oraz metodę Action Learning do pracy z grupą. Okazało się, że wspomaganie jest procesem, mającym na celu odchodzenie od pojedynczych, incydentalnych form pomocy, na rzecz form długofalowych, obejmujących cały proces wspomagania poczynając od przeprowadzenia, we

współpracy z przedszkolem, szkołą lub placówką, diagnozy ich potrzeb, poprzez pomoc w realizacji zaplanowanych działań, towarzyszenie w trakcie wprowadzanej zmiany, aż po wspólną ocenę efektów i współpracę przy opracowaniu wniosków do dalszej pracy przedszkola, szkoły lub placówki, w dużym uproszczeniu oznacza to kilkumiesięczną, systematyczną pracę ze szkołą. Poza tym kilkakrotnie na różnych spotkaniach z dyrektorami szkół, placówek, przedszkoli, posiedzeniach komisji oświaty, naradach dyrektorów informowałam o możliwości wspomagania szkół, przedszkoli i placówek w celu poprawy ich jakości pracy. Korzystanie z pomocy udzielanej przez Poradnię jest dobrowolne, dotychczas żadna ze szkół, przedszkoli i placówek nie zwróciła się do Poradni z prośbą o działania wspomagające, które miałyby polegać na zaplanowaniu i przeprowadzeniu działań mających na celu poprawę jakości pracy przedszkola, szkoły lub placówki w zakresie wynikającym z kierunków realizacji przez kuratorów oświaty polityki oświatowej państwa, ustalanych przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania oraz wprowadzanych zmian w systemie oświaty; wymagań stawianych wobec przedszkoli, szkół i placówek, których wypełnianie jest badane przez organy sprawujące nadzór pedagogiczny w procesie ewaluacji zewnętrznej, zgodnie z przepisami; realizacji podstaw programowych; rozpoznawania potrzeb dzieci i młodzieży oraz indywidualizacji procesu nauczania i wychowania; analizy wyników i wniosków z nadzoru pedagogicznego oraz wyników egzaminów, o których mowa w art. 3 pkt 21, 21c i 21d ustawy o systemie oświaty; potrzeb zdiagnozowanych na podstawie analizy wyników i wniosków oraz innych potrzeb wskazanych przez przedszkole, szkołę lub placówkę.

(akta kontroli str. 745-748)

6. Wielkość i struktura środków finansowych przeznaczonych na organizację i udzielanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej; baza lokalowa Poradni

6.1. W latach: 2020-2022 i w I kw. 2023 r. łączna wysokość wydatków dotyczących działania Poradni wynosiła, odpowiednio: 1.551,9 tys. zł, 1.683,1 tys. zł, 1.746,3 tys. zł oraz 523,7 tys. zł. Największy udział w kwotach tych wydatków stanowiły środki wykorzystane na wynagrodzenia wraz z pochodnymi, a ich udział w ww. latach wynosił odpowiednio: 1.216,4 tys. zł (78,38% ogółu wydatków), 1.326,3 tys. zł (78,8%), 1.299,2 tys. zł (74,4%) oraz 431,9 tys. zł (82,5%).

Na zakup wyposażenia gabinetów specjalistów i pomocy naukowych, zabawek, gier itp. służących udzielaniu pomocy przez specjalistów w latach 2020-2023 Poradnia wydatkowała odpowiednio: 23,9 tys. zł (1,53% ogółu wydatków), 39 tys. zł (2,32%), 36,8 tys. zł (2,11%) i 69 zł. Na wydatki związane z udzieleniem pomocy (na zakup testów diagnostycznych) przeznaczono odpowiednio: 19 tys. zł (1,23%), 19,3 tys. zł (1,15%) oraz 23,4 tys. zł (1,34%); w I kwartale nie wydatkowano na ten cel środków. Na doszkalcenie i doskonalenie zatrudnionych w Poradni specjalistów w latach 2020-2023 zaplanowano odpowiednio 12.383 zł, 9.543 zł, 11.156 zł i 11.900 zł. Na ten cel wydatkowano odpowiednio: 6.328 zł (0,4% ogółu wydatków), 8.892 zł (0,5%), 6.998,66 zł (0,4%) oraz 1.850 zł (0,03%).

(akta kontroli str. 657- 724)

W kwestii różnic między planem finansowych Poradni, a faktyczną kwotą planowaną na doskonalenie zawodowe dyrektor Poradni wyjaśniła, że projekt planu finansowego na następny rok budżetowy składa się do organu prowadzącego do 30 września, do 31 października danego roku dyrektor jest zobowiązany złożyć do organu prowadzącego wniosek o dofinansowanie doskonalenia zawodowego w następnym roku kalendarzowym, stąd niemożliwe jest ujęcie środków na doskonalenie zawodowe nauczycieli w projekcie budżetu Poradni. Środki na dofinansowanie zawodowe wyodrębniane są w budżecie organu prowadzącego w wysokości 0,8% planowanych rocznych środków przeznaczonych na wynagrodzenia osobowe

nauczycieli. Następnie organ prowadzący do 31 stycznia opracowuje na dany rok kalendarzowy plan dofinansowania form doskonalenia zawodowego nauczycieli, na podstawie wniosków złożonych przez szkoły i placówki (w tym Poradnię), ewentualne korekty uzgadniane są osobiście lub telefonicznie.

Dyrektor Poradni dodała, że w jej ocenie kwoty na doskonalenie zawodowe nauczycieli nie są wystarczające. Planujemy szkolenia uwzględniając kwotę wskazaną przez organ prowadzący. Problemem jest brak na rynku specjalistycznych szkoleń adresowanych do pracowników Poradni. Poza tym plan szkoleń na dany rok kalendarzowy opracowywany jest we wrześniu na podstawie dostępnych na rynku ofert, które ulegają zmianie albo nie są realizowane z uwagi na małą liczbę zainteresowanych.

(akta kontroli str. 737-740)

Dyrektor Poradni wyjaśniła, że środki wydatkowane przez Poradnię w latach 2020-2022 na zakup pomocy dydaktycznych, narzędzi diagnostycznych i arkuszy testowych były wystarczające. Zdecydowanie nie wystarczyło środków na zakup sprzętu komputerowego, co jest priorytetem w najbliższych latach. Większość komputerów została zakupiona w 2005 r. Na przestrzeni lat zostało zmienione oprogramowanie, jednak w chwili obecnej, z uwagi na ograniczenia pamięci, procesory nie spełniają wymogów technicznych, najnowszych narzędzi diagnostycznych i terapeutycznych.

(akta kontroli str. 737-740)

6.2. W okresie objętym kontrolą Poradnia prowadziła działalność w budynku należącym do Zespołu Szkół nr 2 w Nowym Tomyślu, wykorzystując udostępnione jej pomieszczenia, tj. 11 gabinetów diagnostyczno-terapeutycznych, gabinet dyrektora, sekretariat, salę konferencyjną, pomieszczenie socjalne, dwie toalety⁸², archiwum oraz poczekalnię². Poza gabinetami psychologów, pedagogów i logopedy Poradnia posiadała również gabinet integracji sensorycznej, gabinet wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka, gabinet terapii Biofeedback. Salę konferencyjną wykorzystywano do prowadzenia warsztatów, zebrań i spotkań w ramach terapii grupowych.

W pomieszczeniu do integracji sensorycznej znajdował się sprzęt do tego rodzaju terapii (basen z piłkami, jak też wałki, piłki, kliny, które diagnozowana osoba może łąpać, manipulować, rzucać, ponadto: mobilna sala doświadczenia świata, beczka, zjeżdżalnia do basenu, materace, klocki z pianki, deska rotacyjna, deskorolki i dyski sensoryczne). W pokoju logopedy znajdowało się pochylane lustro logopedyczne, komputer wyposażony w możliwość odtwarzania dźwięku, testy językowe, czytanki dla osób w różnym przedziale wiekowym i gry dydaktyczne. Pomieszczenia Poradni były jasne, estetyczne, utrzymane w czystości i prawidłowo wyposażone oraz przystosowane do udzielania pomocy. Dokumentację pacjentów właściwie zabezpieczono przed dostępem osób nieuprawnionych. W trakcie kontroli stwierdzono niewłaściwe przechowywanie środków chemicznych, mogących stwarzać zagrożenie dla zdrowia dzieci, co opisano w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”.

Pomieszczenia Poradni z uwagi na istniejące bariery architektoniczne (schody i brak windy, brak przystosowania toalety i zbyt wąskie framugi drzwi do niektórych pomieszczeń), nie były dostępne dla osób z niepełnosprawnościami, co opisano w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”.

(akta kontroli str. 625-648)

W sprawie bazy lokalowej Poradni dyrektor wyjaśniła, że w jej ocenie *gabiny i pomieszczenia Poradni są estetyczne i kolorowe, a klimat ich wnętrza sprzyja komfortowi przyjęć interesantów. Liczba pomieszczeń i ich wielkość jest*

⁸² W tym jedna toaleta dla osób korzystających z pomocy Poradni i jedna toaleta dla jej pracowników.

wystarczająca do realizacji podstawowych zadań Poradni. Jednak w obliczu narastających problemów społecznych i w odpowiedzi na potrzeby środowiska lokalnego oferta pomocy psychologiczno-pedagogicznej Poradni systematycznie poszerza się o nowe formy działalności, wzrasta też liczba zatrudnianych w Poradni specjalistów. W chwili obecnej pomieszczenia i wejście nie są przystosowane dla osób niepełnosprawnych ruchowo i/lub poruszających się na wózkach, nie ma odpowiedniego pomieszczenia na archiwum (udzielamy pomocy coraz większej liczbie dzieci i młodzieży oraz ich rodzicom, co w konsekwencji generuje dużą ilość dokumentów). Liczba gabinetów diagnostycznych jest niewystarczająca w porównaniu z liczbą specjalistów i zróżnicowaną ofertą pomocy Poradni, brakuje komfortowego pomieszczenia socjalnego dla pracowników i pomieszczenia gospodarczego. Ponadto lokalizacja w budynku szkoły nie gwarantuje anonimowości naszym klientom, panujący hałas i tłok na korytarzu oraz na schodach powoduje lęk wśród dzieci i młodzieży np. z zaburzeniami ze spektrum autyzmu czy różnymi zaburzeniami psychicznymi. Konieczna jest zmiana lokalizacji Poradni i dostosowanie ilości pomieszczeń do liczby specjalistów i aktualnie realizowanych przez nich działań. W sprawie sposobu przyjmowania i diagnozowania dzieci, uczniów lub rodziców z niepełnosprawnością ruchową, chcących skorzystać z pomocy Poradni Dyrektor wyjaśniła, że było to uzależnione od stopnia niepełnosprawności dziecka/ucznia. Jeżeli nie poruszały się na wózku inwalidzkim to samodzielnie albo z pomocą opiekuna wchodziły do góry lub były wnoszone. Uczniowie, którym stopień niepełnosprawności uniemożliwiał przemieszczanie się byli diagnozowani przez specjalistów pracujących w Poradni w miejscu zamieszkania. Natomiast uczniowie poruszający się na wózku inwalidzkim byli diagnozowani w pomieszczeniu znajdującym się na parterze, w budynku Poradni/Szkoły.

W sprawie podjętych działań służących poprawie warunków świadczenia pomocy przez Poradnię dyrektor wyjaśniła, że rozmowy z organem prowadzącym dotyczące braku dostosowania pomieszczeń Poradni dla osób niepełnosprawnych prowadzi od 2008 r. Dwa lata temu po rozmowie ze Starostą, gospodarz obiektu, w którym znajduje się Poradnia otrzymał polecenie zainstalowania windy na klatce schodowej, prowadzącej na pierwsze piętro gdzie znajduje się Poradnia. Z przyczyn mi niewiadomych do dnia dzisiejszego nie została ona zainstalowana.

(akta kontroli str. 737-740, 750-753)

Dyrektor Poradni występowała pisemnie o zmianę lokalizacji Poradni w 2017 r., zarząd Powiatu Nowotomyskiego nie zaproponował zmian w tym zakresie. W tej kwestii starosta Powiatu Nowotomyskiego poinformował, że rozważano w 2021 r. zakup platformy schodowej. Na przeszkodzie realizacji przedsięwzięcia staną znacząco wyższy niż zakładano koszt zakupu i montażu platformy oraz przeszkody natury technicznej. Aktualnie rozważana jest budowa szybu windowego wraz z dźwigiem osobowym i w tym celu prowadzone są konsultacje w zakresie technicznych możliwości realizacji (...). Alternatywnym rozwiązaniem jest znalezienie nowej lokalizacji Poradni bez barier architektonicznych.

(akta kontroli str. 649-654, 757-758)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W toku kontroli stwierdzono składowanie w pomieszczeniu sali konferencyjnej, wykorzystywanej do zajęć terapii grupowych kilku litrowych pojemników z łatwopalnym środkiem do dezynfekcji rąk, środków chemicznych do czyszczenia powierzchni. Dopuszczenie do składowania tego rodzaju substancji w miejscu do tego nieprzeznaczonym stanowiło naruszenie:

- art. 93 ust. 1 rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 26 września 1997 r. w sprawie ogólnych przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy⁸³, zgodnie z którym materiały niebezpieczne należy przechowywać w miejscach przeznaczonych do tego celu i odpowiednio oznakowanych.

W dniu stwierdzenia tego stanu Dyrektor zabezpieczył dostęp do tego miejsca przed osobami nieuprawnionymi.

(akta kontroli str. 625-639)

2. Lokal, w którym prowadziła działalność Poradnia, wobec istniejących barier architektonicznych i braku odpowiednich urządzeń do ich pokonywania, nie zapewniał pełnej dostępności do udzielanych świadczeń osobom z niepełnosprawnością ruchową.

(akta kontroli str. 626- 648)

Było to niezgodne z art. 4 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnieniu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami⁸⁴ nakładający na podmioty publiczne obowiązek zapewnienia dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami. Art. 6 tej ustawy precyzuje zakres minimalnych wymagań służących zapewnieniu takiej dostępności (w tym przypadku architektonicznej) poprzez instalację urządzeń lub zastosowanie środków technicznych i rozwiązań architektonicznych w budynku, które umożliwiają dostęp do wszystkich pomieszczeń.

W sprawie podjętych działań służących poprawie warunków świadczenia pomocy przez Poradnię dyrektor wyjaśniła, że *rozmowy z organem prowadzącym dotyczące braku dostosowania pomieszczeń Poradni dla osób niepełnosprawnych prowadzę od 2008 r. Dwa lata temu po rozmowie ze Starostą, gospodarz obiektu, w którym znajduje się Poradnia otrzymał polecenie zainstalowania windy na klatce schodowej, prowadzącej na pierwsze piętro gdzie znajduje się Poradnia. Z przyczyn mi niewiadomych do dnia dzisiejszego nie została ona zainstalowana.* W sprawie podjętych działań służących poprawie warunków świadczenia pomocy przez Poradnię dyrektor wyjaśniła, że *rozmowy z organem prowadzącym dotyczące braku dostosowania pomieszczeń Poradni dla osób niepełnosprawnych prowadzę od 2008 r. Dwa lata temu po rozmowie ze Starostą, gospodarz obiektu, w którym znajduje się Poradnia otrzymał polecenie zainstalowania windy na klatce schodowej, prowadzącej na pierwsze piętro gdzie znajduje się Poradnia. Z przyczyn mi niewiadomych do dnia dzisiejszego nie została ona zainstalowana.*

(akta kontroli str. 737-740, 750-753)

Z formalnoprawnego punktu widzenia, realizacja obowiązku nałożonego wskazanym wyżej przepisem ustawy o dostępności dotyczy przede wszystkim powiatu nowotomyskiego jako organu prowadzącego Poradnię, mającego zapewnić warunki do jej działania (art. 10 ust. 1 pkt 1 Prawa oświatowego), ale także każdego podmiotu publicznego jakim jest Poradnia, będąca jednostką sektora finansów publicznych.

3. Na stronie internetowej Poradni dla rodziców i uczniów korzystających z pomocy Poradni zamieszczono informację, o możliwości spotkania się ze specjalistą, który przeprowadził diagnozę dziecka/ucznia lub do którego uczeń/dziecko uczęszcza na zajęcia, podano imiona i nazwiska specjalistów oraz dni tygodnia i godziny, w których byli dostępni, nie podano jednak czasu dostępności Poradni. Z kolei w BIP Poradni wskazano, że Poradnia jest czynna od poniedziałku do piątku od 8.00 do 18.00, a sekretariat od 7.00 do 15.00. NIK zauważa, że informacja na stronie Poradni o godzinach dyspozycyjności, zawężonych do czasu dostępności specjalistów oraz inna w treści informacja w BIP Poradni mogły prowadzić do przekonania o ograniczeniu dostępności udzielanej pomocy psychologiczno-pedagogicznej dla

⁸³ Dz.U. z 2003 r. Nr 169, poz. 1650 ze zm.

⁸⁴ Dz.U. z 2022 r., poz. 2240.

uczących się dzieci i młodzieży i ich pracujących rodziców, tym bardziej, że w żaden inny sposób powszechnie dostępny (w tym przy wejściu do Poradni) nie wskazano, że pomoc specjalistów może być świadczona także w innych godzinach.

W tej kwestii Dyrektor Poradni wyjaśniła, że *podane na stronie internetowej godziny pracy Poradni są informacją ogólną i informują, że pracownicy realizują swoje zadania do godziny 18:00, a sprawy w sekretariacie można załatwić w godzinach od 7:00 do 15:00 (wtorki od 7:00 do 17:00). Istotnie informacje umieszczone na stronie mogą być nieczytelne, dlatego w 22 maja 2023 r. zamieściłam na stronie Poradni i w BIP niniejsze informacje.*

Od 22 maja 2023 r. na stronie Poradni i w BIP zamieszczono szczegółowe informacje o godzinach pracy Poradni, sekretariatu i specjalistów w poszczególnych dniach tygodnia.

(akta kontroli str. 68a-68b)

IV. Uwagi i wnioski

Wnioski W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK wnosi o dalsze podejmowanie działań w celu zapewnienia dostępności Poradni dla osób z niepełnosprawnością ruchową.

Uwagi Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Poznaniu. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku zgłoszenia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Poznań, 18 lipca 2023 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Poznaniu

Kontroler:
Agnieszka Hofman
specjalista k. p.

p.o. Dyrektor:
Karolina Wirszyc-Sitkowska